

Resim Üzerine Bir Tartışma

Bu yıl içinde resim sanatı üzerine yapılan tartışmalar oldukça hareketli geçti. Ne var ki, özellikle soyut-somut konusunda tutarlı bir sonucu varıldığı pek söylenemez. Zaman zaman «ressam bile değil», «diplomalı eleştirici» gibi ağırbaşlı tartışma kurallarının dışına taşan bu tartışmaların daha da sürüp gideceği anlaşılıyor.

Aşağıda Abidin Dino'nun Cumhuriyet gazetesinin 20 Haziran 1962 tarihli sayısında yayımlanan yazısını sunuyoruz. Yazının resim sanatının türlü gerçeklerini barındıran Paris'ten gönderilmiş olması, kamımızca ayrı bir anlam taşımaktadır.

ABIDIN DINO

Paris — Ressamın yaratma güçlüklerini kuvvetle yansıttığı için, Melih Cevdet Andayın Cumhuriyet Gazetesinin 2 Haziran sayısında çıkan «Ça-

ğın ve Halkın Gerisinde» yazısını ilgi ile okudum.

Tartışma konuları pek çok bu yazıda, önce Paris'ten arkadaşına mektup yazan bir ressamın yanıltıcı bilgi verdiğini söylemiyim. Bu

ressama göre Paris'te soyut resim sürümlüymüş, «figüratif resim pek geçmiyormüş». Oysaki somut resim, hiç değilse soyut kadar satılıyor buralarda. Tiryakisi kesildiğimiz statistiklere başvurup bir anketin sonuçlarını vereyim. Bu soruşturma en çok resim satın alan bir iş kolunda yapılmıştır, sonuç şu: Fransız doktorlarından yüzde yetmiş somut resim alıyor, soyut değil, somut. Doktorları bırakalım bir yana, Paris'te galerilerin bol olduğu belirli sokaklarda kısa bir gezinti, soyutla somut resimlerin atbaşı yürüdüğünü anlamak için yeterli. Ün salmış ressamalara geçelim bir yol, Braque ve Giacometti somut ressam, ona karşılık Poliakof veya Tal Coat soyut. Diyeceğim şu ki, Paris'te ikisinin de seyircisi, alıcısı var. Bizde de öyle değil mi? Balaban'ın da Berkel'in de meraklısı var. Şu halde resim akımlarını bu çeşitten iktisadi şartlara bağlamak boş, elbette ki resim sanatının iktisadi yapı ile binbir ilişkisi var, ne yapalım ki tartışılan konuda, soyut veya somut resim yapmak salt satış verilerine bağlı değil. Melih Cevdet de bunun üstünde fazla durmuyor, geçiyor işin özüne. Soyut resim yapanların kimisi gerçeğe yaklaşma, onu daha derinden sarma çabası ile bu yolu seçtiklerini söylüyor. (Melih bunu başarıp başaramadıklarını tartışmıyor, niyetten bahsediyor.) Ama diyor Melih, ressam buna inanıyorsa, ister Çemişkezek ister Paris'te olsun, tutumundan vazgeçmemesi gerekir. Melih, Paris'in İstanbul'dan pek az ötede olduğunu kültür alanında bü-

(2. Sayfada)

biçimleme

Otutuk bahçelerde gül daha bir yalnızken
O gülüşle şimdi nasıl birden minyatür ağzında
Işığa durmuş kan kırmızı duyuyorum nasıl
Ellerin gibi boynumda solur sıcak illkeleri

Tutup bunca yanımı donatıyorsun gözlerinle
Bu değme şenliklerle böyle ama çok biçimli
Bu temmuzlar denizi gün güneşlik evlere
Doyulmaz şimdi daha nice mutlar içinde

Cevdet ATM.ACA

HİKÂYE SAYISI

Desen : Yüksel ASLAN

tin milletlerin eşce en ileri buluş-
lardan faydalanabileceğini düşü-
yor. «Batıda» uygarlık ne kerteye
gelmişse, ondan bizim de pay al-
mamızı uygun görüyor, veya böyle
düşünenleri anlıyor.

Teknikte hadi neyse, kültür ala-
nında bu yönetimin pek verimli ol-
madığı meydanda. Tanzimattan beri
zaman zaman gemilere binip,
«medeniyete» açılan aydın paşaları-
mız, yazarlarımız, dönüştürme bavulla-
rında Atkinson kolonyasından baş-
ka, Batının en son sanat akımını
da getiriyorlardı. Kültür gelişme-
mizde bu hazıra konma gayreti bi-
ze vakit kazandırmamıştır, bundan
sonra da kazandıracağı yok. Başka
memleketlerin, bir toplum gelişme-
si içinde elde ettikleri sonuçları sa-
natta ve teknikte düpedüz aktar-
mak istedik, olmadı veya yarım
yamalak oldu. «Batı»ya yönelişimiz,
sosyal alanda gelişmenin temeline
dayanmıyordu. «Batı» sözü bir çe-
şit uygarlık ölçüsü olarak kullanıl-
mış gibime geliyor. Melih'in yazı-
sında. Oysaki Batı sözüne karşı,
hangi Batı sorusu yersiz olmaz sa-
nıyorum.

Her neyse, «Batı» uygarlığının
gereğidir diye benimseyen varsa
soyut resmi, aldaniyor. Melih'in
söz konusu ettiği Paris'teki Türk
ressamı, Türkiye'deki arkadaşına
somut resim yapmayı öğütliyo-
muş. Sanat konusunda öğütlere ve
dışardan gazel okumalara pek inan-
mam. Türk ressamı, bugünün çatis-
maları içinde halka faydalı olmayı
istiyorsa, bu çabasına en uygun bir
resim «dili» ile girişmesi lâzım.
(Kariyeristlerimiz bu yolda övü-
nülecek bir olgunluğa eriştiler.)
Yok bu ressam halktan yana ol-
makla beraber, bu oluş günlerini
değil de, gelecekteki Türk halkının
sanatını yaratmayı denemek isti-
yorsa, (yanılma sorumluluğu ken-
dinin), varsın bildiğini yapsın. Bir
de başka bir ressam cinsi var, geri-
cidir veya halkla, toplumla ilgili de-
ğildir, bireycidir, onca gerçek yolu
kendini bulmakta, dünya ile hesap-
laşmayı tek başına başarmaktadır.
Böylesi bir ressamdan pek hoşlan-
mam ya, gel gör ki bu çeşidinden
bile umudu kesmemeli, sanat tari-
hinde bunlar arasından bile toplu-
ma yenilik getirenler olmuştur, is-
temiye istemiye.

Soyut veya somut resim yapmak,
ancak saydığım kavga ressamı için
önem taşıyor. Milletinin yaşadığı
günleri toplumun oluşunu şimdi-

den etkilemek isteyen ressam, el-
bette ki somut resim yapacaktır,
hem bu da yeterli değil, (somutluk
bir tilsim sayılmaz), öylesine konu,
biçim ve renk seçecek ki, bunlar
seyircide, seyircinin dünya görü-
şünde devrimci izler bırakacak. Gö-
nül isterdi ki bu çeşitten resimleri
tüm Türk halkı görsün, faydalan-
sın. Ne çare ki, şimdilik köylüleri-
miz, işçilerimiz resim derdinde de-
ğil, can derdinde. Karınca kaderir-
ce, toplumcu ressam az kişiye de
olsa şimdiden yararlı olmayı göze
alacaktır. Türk halkı, Türk çoğun-
luğu, çölde susamış bir adamın atı-
lışı ile, kültür kaynaklarına veyan-
sın ulaştığı gün, Türk ressamı «tek-
mil» verebilmeli.

Ne var ki bu uğurda sanatı ile
savaşmış ressamdan olduğu ka-
dar, savaşmamış olan fakat bir de-
ğer taşıyan ressamdan da fayda-
lanmak gerekecektir. Örneğin Kü-
ba'da devrimci resamlara büyük
saygı gösterilmekle beraber, soyut
ressamlardan da, işçi ve köylü ev-
lerinin duvarlarına yüzlerce fresk
istenmiş. Varsın ressam kozunu
paylaşsın bakalım, memleketin öz-
beöz sahipleriyle.

Birakalım bunları, Melih'in asıl
sorusuna gelelim. Paris'te bir tür-
lü, Çemişkezek'te başka türlü re-
sim olur mu? Melih'le Paris'teki ar-
kadaşına karışmak gibi olmasın a-
ma, bence olur. Nasıl olmasın? Res-
sam bir çevrenin renklerinden, bi-
çimlerinden tutun da, içinde ya-
şadığı toplumun, belirli belirsiz çe-
şitli etkilerine kadar hayatla sar-
maş dolaş. Konya'da ve Cannes'da
aynı tepkileri göstermesi zorca. O-
nu da gecin, Melih'ten korkmasam,
Samatya'da başka, Kavaklar'da
başka çeşit resim yapılacağını bile
söyledim, bir dereceye kadar... Üs-
tünkörü bir özenle değil de, Fran-
sız toplumunun gelişme kurallarını,
kültürünü kavramışsa bir Türk
ressamı, içinde çalıştığı yabancı
memleketin resim dilini kavramış-
sa, bu memlekete göre resim yap-
masında ne gibi bir sakınca olabi-
lir? Üstelik her memlekette olduğu
gibi, soyut ve somutta, gerici veya
ilerici akımlar olunca, ressamın
neler denediğini bilmemiz gerek-
mez mi, her şeyden önce? Korku-
muz ressamın Türklüğünü yitirme-
si mi? Hiç telâş edilmesin, ister so-
mut ister soyut, ister Bursa'da is-
ter Londra'da, Türk ressamı Türk
kalyon, değerli eserler verebiliyor.
Resim gibi bir milletin bağrından

kopan bir nesneyi bırakın, örneğin
uçak gibi sırf tekniğin verileriyle
kurulan bir araç bile, onu yaratan
milletin özelliğini taşıyor. Bir Ca-
ravelle elbette ki Fransız, bir Bo-
eing elbette ki Amerikalı, Bayrak
kuvveti ile değil, biçim kuvveti ile.

Bence Batı ve çağdaşlık anlamları
üzerinde gereği kadar durma-
mış Melih. Ressamlarımız «Batı»
ya tapmıyorlar sanırım, Batının
uygarlık tekeli elden gitti çok'tun,
sömürgeleri de nasıl elden gidiyor-
sa. İlk uzay gemisinin adı «Doğu»
değil mi? Çağdaşlığa gelince res-
samlarımız çağdaşlığı köklü sosyal
devrimler yapmada görüyorlar u-
marım. Eğer öyleyse Melih'in me-
raklanması belki yersiz. Ressamlarımız
27 Mayıs'tan hiç değilse yir-
mi yıl önce, ilerici resim yoluna
girdiler. Çağdaşlığa gelince, şimdi-
lik geri kalan ressamlarımız değil,
siyaset adamlarımızdır. Melih hak-
sız mı bu konuları kurcalamakta,
aydınlık getirmek istediğinde? San-
mıyorum, resim denilen şu acıip iş
kolunun incelenmesi gerekiyor,
karşılık bekliyen öyle sorular var
ki karşımızda... «Batılı, uygar, çağ-
daş» memleketler var ki, resimde
verimsiz, örneğin Picasso neden
tahlilci kübizmi yaratırken, aynı
sırada, klasik İngres'ci portreleri
yapıyordu? Bir sanatçının değil
başka başka memleketlerde, aynı
memlekette, aynı yer ve günlerde
birbirine yüzde yüz karşıt görünen
iki resim diline nelea başvurduğunu
araştıralım? Bu bir gelişme mi?
Elbette bir gelişme. Çelişmelerde
düşmez mi sanatçı? Devrimiz kes-
kin bir gelişme devri olunca, sa-
natçı da çelişmeleri yine yine öz-
gürlükte yol almaktadır. Kılı kırk
yarakarak nedenleri aramak, toptan-
cı görüşlerden sakınmak, gerçekle-
ri yöntemlerimize göre zorlamak
değil, yöntemlerimizi gerçeklere da-
yandırmak lâzım gibime geliyor.
Melih'le bunları sabahlara dek tar-
tışmayı ne kadar isterdim..

dest dergisiui

Seviyorsanız

ABONE
OLUNUZ

ABONE
BULUNUZ

GEÇEN AYIN İÇİNDEN

ZENTİ — Yazınımızda bir Hececiler çağı vardır. Hececiler büyük çapta ozan değildiler, ama, onların da yazın tarihine geçen birtakım görevleri oldu. Ne var ki, hececiler, yazın akımları birbiri ardından

geldikçe hepsine de karşı çıkmak yanlısını yaptılar. Sonra da,

«Şahane geldiğin gibi şahane git yine!»

diye uğurladıkları aruz'u yeniden geri getirdiler, ona saplanıp kaldılar. Hececilerin, yaşı yetmişe dayanmış, görevini çoktan tamamlamış bir tanesi; yıllarca önce İnönü için yazdığı yergilerde, insanın yetmişinde şey'ini bile tutamadığını yazmış olduğunu unutarak yeni bir şiir kitabı yayınlamış. Aruz'a sığan şairden bir örnek:

Menekşeler

Konusurken sabahleyin kuşlar

Bir takım aşıkane sözlerle

Menekşeler bakıyor

İri tahrirli, mavi gözlerle..

İşte bir tane daha:

Elimden Öpme

Elimden öpme, hayır, istemen sakın öpme!

Dudakların yakıyor çünkü ihtiyar derimi.

Öpecek başka bir yerim yoksa

Kesin şu ellerimi.

Vah vah..

İKİSİ DE — Bir gazetede bir başlık: «Faşizm yok, Komünizm var!»

Neden görmezlikten geliyoruz. İkisi de var. Herkes kendi çıkarı nerede ise ona göre konuşuyor. Ak'ın olduğu yerde kara daha iyi belli olur. Gizliye gizliye bu hale geldik. Tehlikeyse ikisi de tehlike!...

TECAHÜL — Eskiden Akşamdan Akşama yazardı. Şimdi Sabahtan Sabaha... Akşamları daha ak yazardı. Şimdi sabahları yazıyor, ama, loşça...

Vâ-Nû'nun Zafer'de «Türkçe değil, Ataçça!» başlıklı bir sabah yazısı çıktı. Yazının sonlarında diyor ki: «Hayrettir ki nice cereyanlar zürriyetsiz kalmıştır; Ataççılık sürüp gidiyor.»

İşte kıdemli yazarın anlıyamadığı gerçek burada. Acaba öz Türkçecilik neden sürüp gidiyor?

İTİRAF — YÖN dergisinde okuduk. Eski Milli Eğitim Bakanı kendisini «Beni Halk Partisi'nin AP. li bakanı sayın!» dermiş. Sağda solda, kendisi için

başkaları «Kabinenin 13 üncü AP. li bakanı» derlerdi. Doğrusu yazmaktan çekinirdik. Meğer kendisi söylemiş bunu ilk önce... Davranışlarına bakılırsa başka türlü söylemeye olanak da yoktu. Hele kendisiyle bir kezcik konuşmuş olanlar, sözleriyle davranışlarını ölçüye vurunca şaşırıp kalıyorlardı. Elbette şaşırıp kalacaklardı. Herkesin aklı bunca şarklı kurnazlıklara ermez ki!

ÖZET — Cemalettin Ünlü, günlük bir gazetede arka arkaya çıkan birbirinden güzel karikatürlerden söz açarak: «Karikatür yapmıyorlar, sanki makale yazıyorlar!» dedi.

Gerçekten, bugün Türkiye'nin acıklı durumunu en sağlam çizgilerle anlatanlar karikatürcülerimizdir. Son yılların panoramasını anlatmak için kitap yazmanın gereği yok. Seçilmiş karikatürleri gün sırası ile bir kitaba almak yetecektir.

FİKİR OLMADIKTAN SONRA — Partiler bölünüyor, yeni partilerin doğacağı söylentileri dolaşiyor, hazırlıklar yapılıyor. Bektaş'in öykücüsü bilir: Dere kıyısında çamurdan insançıklar yapar sularımız. Birisi, bunlar nedir diye sorunca: «Hiç, demiş, adam işte. Rızkını vermedikten sonra yap yap koyuver!»

İlkesi, fikri olmadıktan sonra parti kurmak da o denli zor bir iş değil. Bektaş'in çamurdan oyuncakları gibi birbirine pek benzeyen birtakım «ucubeler» çıkacak ortaya. Ne işe yarar ki? Karışıklığı büsbütün artırmaktan başka...

HAREM — Günlük gazetelerden birinde bir tefrika başlığı: «Kuveyt Şeyhinin 32. Karısı İdim!»

Okuyucularına harem masalları anlatan bu gazetelerin 19 mayıslarda, 10 kasımlarda neden Atatürk'ün resimlerini bastıklarını sormak gerekiyor? Türkiye'de Medeni Kanun var, bu yasayı da Atatürk getirmemi mi?

KARNAVAL — Karagöz gazetesinde, halimizde bütün çıplaklığı ile anlatan bir karikatür çıktı: Üç parti lideri, Koalisyon'un kapısına dayanmışlar, Karagöz onları karşılamış: «Bu ne kılık?» diyor «Aiti kaval, üstü şişane... Hele kendinize bir çeki düzen verin, kılığınızı kıyafetinizi düzeltin de içeriye öyle girin!»

Şimdi kılıkları anlatalım: Öndeki gözlüğünün başında bere, sırtında fırak, ayağında potur, mesler, elinde şemsiye.. Ortadaki delikanlının başında silindir şapka, sırtında çoban gömleği, ayağındakiler de buna uygun. En arkadaki uzun boylunun başında tersine çevrilmiş kasket, sırtında cübbe, ayağında çizgili pantolon ve iskarpinler, elinde tesbih...

İşte bizim partilerin dışyüzleri. İçyüzleri de tıpkı tıpkısına böyle. Herkesi kandıracaklar; aydını da yobazı da, köylüyü de... Hepsinden oy alacaklar. Sonra hiçbirinin işine yaramıyacaklar. Karnaval mı karnaval. Başka ülkelerde yılda bir kez olur. Bizde ise her Tanrının günü bu karnaval sürüp gidiyor..

RUHLAR — Üzerinde «Siyasal - sosyal - eğitsel» bir gazete olduğu kaydı bulunan «Kadın Gazetesi» nin yazılarından biri «Ruhlarla Konuşmalar» başlığını taşımakta ve yazar, okuyucularından ruhlarla ilgili sorular beklediğini de eklemektedir.

Türkiye'de kadın gazete ve dergileri kurulurken, Türk kadınına olumlu bir yola götürmek amacı egemendi. Amaçtan o denli uzaklaşmış ki iş ruh ders-

GÖKANLAM

IV

Kimse bir şey bulmazdı bizde
Kâğıtlar, kitaplar doldururdu bizi
B harfiydik sözlüklerde: Balıkçıl
Bölünen, kesilen, katlanan matematiklerde
Saatlerde hiçbir şey göstermiyendik yalnız
Sahi hiç söz açmıyandık kendimizden
«Ne desek yalan gibiydi,» doğuran bir kadının izleri vardı her yerde

Asıl iş takvimlerde.

Çevirin takvimleri, anlamı ağır olan gözlükleri
Ekim, Kasım aylarını özellikle
Kirlî kış göklerini, kaybolan şehirleri
Bir adam, güneşten bir kadın dişlerinde
Neyse ki biz Eylül'dük de bitmezdik resimlerde
Sırasız, dengesiz, yapraksız öyle
Hem vardık, hem de yoktuk — biz sahi nereliydik?
Belki de T harfiydik: tutunmak, tanrı, tabure
S'lerde soluksuzduk ve solgun, savunamıyan
İssızın ıssızla birleştiği yerde.

Kaldı ki görmüştük de bitkiler bölümünde
Bir adam dururdu öyle, altında hiçbir şey yazılı
Dururdu, kendisiydi bir çiçek gibi elinde.

Edip CANSEVER

lerine değin düşmüş. Ne hacet? Said Nursi'nin de «Hanımlar Rehberi» adlı kitabı vardır. Her işi ehline bırakmalı...

İMAMIN DEVRİMCİSİ — Karakaya İmamı Abdin Topuz, bir yığın olumlu işler yaptıktan sonra ihtiyar heyeti ile birlikte yeni bir karar almış: Köy-

de öz Türkçe konuşulacak, yazılar öz Türkçe yazılacak..

İnsan parlamentonun haline bakıp umutsuzluğa düştükçe devrimci imamı anıyor. Parlamenteoya üniversite bitirmiş gericiler yerine devrimci köy imam-larını seçmeliymiş.

Bir Kusmukluk Evrenden Öte Varoluşumuz

ötede dik dik, sövgen bakıyordu. Tutup kaldırdım anamı. Her kafadan bir ses çıkıyor ve diş bileğiliyorlardı bana. Geleneklerine karşı gelmekle suçluyordular. Fokçuoğlu hoca tüm köyü ayaklandırmış beni ayıplıyordu. Çiğ çiğ terliyor, daha bir ter kokuyordum. Yakınlardan lâgım kokularıyla kekremiş. İnderinde yabancı güvercinlere çağırılıyordum. Hem salyangozdum, kendimi yadsıyamazdım, bu kabuğu atmalydım ille de. Kalabalık isyanlı isyanlı dalgalanıyor bana çarpıyordu, hepsi de sövgen sövneli, şıllık ve bilgiçtiler.

Kocakent'in sokağında ilerliyor, sisleri yürüyordum. Burası da kalabalıktı, sakız yapışkandı ve. Birileri elini açmış dileniyor, sövüyor bir yerlere doğru, salyalı ağızla sevimleniyordu. Birileri çıtkırdım, uçarılı, yapmacık, eğretiydiler evrenin bu yanında. Birileri bön bön, aç aç, Kocakent'i yercesine gözetliyordu. At arabaları ölez ve sancılı yalpalayıp bir bölük kir-pas içindeki çoğu iki tarafa kaçırıyordu ve ben gidiyordum. Sarhoş konuşmaları, meyhane ve Anadolu'lu ezgileri birbirine karşıt ve karışık, avungan içişler, acılı yılışık, civık birer öksedyiler. Kurşunlu vurulmalı türkülerde Ceylânpınarlı Kâzım, Haran'lı Vasileyler vuruluyordu. Türkülerde candarmalar zalımdı. Tüm yakınmalar zalımın elinden, ağanın dilindendi. Bir zurna ve bir davul ha bire yaşanmamış çocukluğun, yaşanmamış gençliğin, daha kısası yaşanmamış yaşamın, acıklı patlak dudakların ve ellerin, namus yüzünden belâlanmaların, unutmazız kan gütmelerinin ezgisini çağırıyordular. Bunlara bir ça-ça gürlütüsü karışıyor ve bastırıyordu. Güneş gökte takma gözcesine eğreti, yadırganık kocamış, kanıksamış bir durumda yerinde asılıydı. Yakınır bir hali de yoktu.

Birden sisleri daha da yürüdüğüümü sezinledim. Dudaklarım uçuklamış ve patlak, ağızda o eğreti tütün kokusu ise daha bir kekre, acımsı kokulu, tatsız, iğrenç. Canım hep sigara çekiyor gene. Oysa yok sigaram. Alamam da. Vaktim yok almaya. Şaşaladım, salyangozluğumu kutsadım. Çakal ulumalarının, tutulmuş aya çalınan teneke seslerinin ve patlatılan silâhların, acunu çıldırtmanın, ıstakozlu denizlerde yeşili yaşamının, hep denizlere açılan lâgım kokularını giyinmenin, dönüp ardımıza bakmadan gittiğimiz

Hava sisliydi. Domuzuna sisliydi ama. Hoş, bıçaksı bir sabahı. Ellerim, ayaklarım, yüzüm ve bir de o bir yerlerimdi tedirgin. Sonra ayazlı, kızarıktılar. Bir ufarak sancılıydılar da. Salyangozdum. Kabuğunu atan salyangozdum. Kendimi, tırnaklarımı zorlamalydım. En iyisi, hep kabuğunu atabilen olmalıydım. İşte salyangozdum ya... Hep atardım bundan böyle kabuğumu. Ellerimde çağla yeşili gözlerini oynuyordum. Dahası yaşıyordum gözlerini. Sonra aldım sol içcebime koydum onları. Ağızım iğreti, acılı bir tütün kokusuydu. Salyangozdum, o ötelere yönelikti yönüm, gidiyordum. Kabuğumu o ötelere atmağa gidiyordum bir bakıma. Bir bakıma düşünmiye gidiyordum. Kocakent'ten, yok köyden, öff be... en iyisi, evrenden ötelere ve berlere gidiyordum. Açtım. Ellerim vardı hep ağızda. Ellerimdi hep oldum olası emzikle-diğim. Kalabalık yapış yapıştı her bir yerimde. Bir kaçmasız, bir kurtulmasız, yapışkan ayrıkotuydu yaşamak, ve sonra alıp sol içcebime komaktı çağla yeşili gözleri sevmek ve kekremiş, kırıkkan lâgım kokularında yürümekti düşünmek.

Umursamazdım boyalı evleri, ben o bildik durakta yolumu alırdı, kozamı örerdim salyangozlu. Durağandım aşta, varoluşumda ve bir de taylı düşünürde. Paçalarım,

bir yerlerim yapış yapış kalabalıktı. Kaçmasızdım, kurtulmasızdım. Ne var ki yabancı güvercinler vardı inlerinde, onlara çağırılıyordum. Eşeğimiz kunnamıştı. Kancık, boz, varlığını yadsır bir sıpaydı. Maralsı gözleri vardı. Maralsı gözleri durgundu. Durgunluğunda bir sevimlilik, bir sorumluluk, görevbilmezlik vardı. Yaşam, işbaşı ötelereydi onlardan. Yaratıldığının nedenini sorar gibiydi. Sonra gerekliliğini kavrar, varoluşunu sezer gibi, huylu huylu, korkulu, kaçamak bakardı.

Anamın iki eli yakamdaydı. O sütsü kokuydu daha çıkıp gitmiyen burnumdan. Sonra o iki çocuksu varlığını emmek, ellerimden vazgeçip bir doyumlu emmek geçti içimden anamı. Anam bırakmıyordu. Kabuğunu atamıyan kaplumbağa kalmamı istiyordu hep. Evlâtlı evlâtlı, acı ve tatlı ağlıyordu. «Bak eşeğimiz kunnadı oğlum, gel gitme. Seni de, ilk göz ağrım seni de yitirmeye canım varmıyor. Gel iki gözüm, sürmelim, gitme gel. Eşeğin kancık kunnayışı daha bir uğursuzluk getirir eve yeğidim, dikme ocağımıza incir ağacı. Al beni çiğne de öyle git ille de gideceksen.» deyip ayaklarımaya yığılıyor, sonra kardeşlerim, komşular, karabaş, ergen sivilli arkadaşlarım, hepsi nepsi yanımı yöremi sardılar. Sırılsıklam kalabalıktım. Anam ayakta durduğumda yalvargandı daha da. Babam taa

ölümü lanetlemenin, yaşam dediğin kopuk bunaltıları bir bir sergilemenin ve çam kabuklarından sigara tütürmenin gebeliğini sancılamanın bilinçsizliğine inattı bu yanarı evrenin. Birden ak örtülü bir köylü kadın usullacık, tanrısal bir saygıyla ayaklarına yığıldı. Anamı anımsadım. İrkildim, dişlerim birbirlerine vuruyordu. Sonra yerden al, ılıman bir kandan incecik bir buğu yükselimiye başladı. Yanbaşına al, damalı bir beze sarılı çocuk, düştü. Varlığından habersiz bir çocuk. Bulmadan yitirdiği varoluşunun anlamını arar gibiydi. Çorak toprak taş yürekliydi. Ölez kadını belli yerlerinden hep ılıman zorlu kan boşanıyordu usul usul. Bana, kendisini kocasının doğum için hastaneye yattığını, hemen geri ocağının başına döndüğünü, belli bir zaman sonra alacağını ve neylersin ki doktor begin gününden çok önce taburcu ediverdiğini, ahacık şu karlı sıra dağların ötelindeki köylerden birisinden getirildiğini, elindeki yüz-doksanbeş kuruşu gösterip bunun yol parasına yetmediğini, yol parası için dokuz liranın gerektiğini, üstünü benim yetirivermemi, sonra evdeki sarıkızı keçeyi kocasına sattırıp parayı adresime yollayacağını, adımı söylememi ve adıma yâsin indireceğini, dua edeceğini, bu gün-

leri görmektense kara gözlerini sevdiği Tanrı'sının canını alması için yakarıyor, sonra birden karayazılı Mıstık'ın, Seyran'ın, Gülsün'ün yetim kalacağından korktuğunu anlamsız, geberik bakış ve söyleyişle hep anlatıyordu. Bilinmedik yerlere doğru hep ileniyordu. Delirmeli olmuştum. Oysa yabanıl güvercinler durmadan çağırıyordu, salyan gözluğum baş kaldırmalı oluyordu. Artık sınısıklam kalabalık kopuktu benden. Ben «ben» eydim. Orosu kalabalıklığıma kusmuştum sanırım. Kalabalık kaçacaktı, bir o kadar da insan geçip gidiyorlar yanıbaşından. Çorak toprağa düşen çocuk ağlamıyordu, gülmüyordu da. O da bilinmedik yerlere, bir avuç göğe bakıyordu. o kadar, Açtım ve yanındaki tam dokuzyüzkırkbeş kuruşun hepsini kadına verdim, bindirdim otomobile, karayazılılarına gitti kadın. Otobüstekiler önce korkular kadından, iğrenip kafalarını öte yanlara çevirdiler. Oysa kadın ilk kezlik gülüşünü bana gülüyordu. Çocuk hep susuktu, çocuktaki susukluktan korkuyordum, susukluk zorlu bir başkaldırıydı, salt o kut-suyordu salyangozluğumu. Ve ben ne adres ve ne de adımı vermedim. Nasıl olsa anam hep duadadır benim için. Çünkü Kur'andan sabretmesini, hep sabretmesini öğretmiş-

lerdir onlara, onlar bize biz de bizde bizden sonrakilere. Bu şaşmaz töredir ve kutsal görev. Anamın bana ninnileri hep sabır üstünedir. Şükrederiz biz ilkleyn Tanrı'ya ve sonra ağamıza.

Sol içcebimde yeşil gözleri ö nümde, yok taa ötelere ak örtülü kadının gülüşü asılı, gidiyordum. Kalabalık sert ve tutkalcasına yapışkandı gene. Her bir yerimde böy leydi bu. Anam önüme yaklaşıyor, yavaş yavaş yitkilere karışıp yine yaklaşıyordu. Onun da başında hep o ak örtüydü. Bebe kardeşim hastahanedeki ölmüştü ve doktor onu da taburcu etmişti. Anam o ak örtüsünün altında ölü kardeşim, kentin pazarında, sorumluluğunu yitirmiş paralı bağırsmaların ve yaylı çocuk arabalarında dolaştırılan bebelerin, cinsel açlığın kudurttuğu pazar yeri kişilerinin, aç bakışlarda salgılanan kuduruk ve dizginlenmiş bereketli döllerin orta yerinde, varoluşunu savunmanın, kendinden yitirdiği bir parçanın ivedicenliğine sarılmanın sevencenliğiyle göz çukurlarında olup-biteni taşlamış iki damla gözyaşı ile dileniyordu. Duyarsızlığına kıvanan kalabalık akarlığının sövgüleri, öteden beriden atılan çimdiklerin baştaçıkarmaları ve bok sarısı dişlerin sırtkanlığını, katılaştırılmış doğuşunun anlamsızlığını yitirmiş bebenin soğukluğunu içerliyen anamın sersem tavuğa dönüşünü görüyor, çok ötelere ve berilere gidiyordum. Bir delirmeli, tüm cinsel açlığın istekleri bilinçaltına itilmiş çıldırmalı ve salyangozlu. Ve anamın sağır ellerine bir ikibuçuk kiranın konduğunu, kendisinin de bunu görüp ölü yitiğine daha bir sarılışını görüyordum. Sonra da bir cip'e atlayıp köye yönelip gittiğini. Kardeşim şimdi daha bir varlık, imceli dayanışmayı anımsatıyor, varlığının yerindeliliğini umursamıyan ya da umursama olanaklarından yoksun ölü evi koşucularına Jönük, defne dalıyla yunuyordu. Ölü evi koşucularının hepi, bir cennet kuşu uçurmanın erinliğine eriştiğinden ötürü anamı kutluyorlardı bir bakıma. Babam dik dik, sövmeli bakmıyordu gayrı. Susuktu, sabırlı susuktu. Kur'an'ın sabretmeyi buyurduğunu öğretmişlerdi ona çünkü ve ezbere bildirdi bunu. Bir kocataşın üzerinde oturuyor, başı iki ellerinde hep bilmediği şu ötelere ve berilere bakıyordu. Bir allık kapla-

doruğunda gecenin...

Uykunun tohumlarını atıyorum
İki yana taşmış gecede
Beyaz duvarları var özgürlüğün..

O elimdeki taş, siyah suyu karanlığın
Güneşle başkalaşan, güneşle doğuran evrenin suyu..
Boş bir odaya doldur kişiliğimi
Bir lokantada bir garson şapkamı asar gibi..

Sokak taşlarında büyümüş asalaklar
Bir takım adımlar atıyorlar kendilerinden çok önce.
Doluyorum, bir öpüş sıcaklığına çağırıyorum kendimi
İnmeden üstüme sabahlar...

Çılgın ve yalnız gece
İçinde noktalaşmış insanlar...

Halük ŞEVKET

dı yüzünü. Sonra herbir yerine yayıldı allık. O bilindik yerleri bir baş ka elgin genleşti. «Tövbe»ledi Tanrı' sına. Nasırlı ellerini dişliyor ve kaçak tütünlü sarma sigarasını çakmaktaşı ile tutuşturduğu kavla yakıyordu.

Tekdüzelı göktırmananlardan kurtulmuş, paslı konserve kutularını ve oyulmuş çam yalaklarını andırır ev birikintilerine gelmişim. Kapı eşiklerinde birbirlerine girip sakraşan çocuklar, tekdüzelı yapıların artıklarında eşinen kümes hayvanları, işten düşmüş ev işsiz balgam ağızlı kocalardı ortahıklarda görünen. Salyangozluğumdan ürktüler, çekindiler, irkildiler ev içlerine büzüldüler. Gök, güneşi gemici fencisine taşıyor ve ninemin ak saçlarının gerisine bırakıp yerine dönüyordu. Dağlı ötelere koca çam kütüklerinden kurulu ateş ocağı, zorlu zorlu yanıyordu. Avuçiçi açıklığında kurulmuş bu ocağın yöresinde bir alay insan toplanmış bit kırıyor teneke ve birde gerili geyik derisini çalıyor, eğremli geyik boynuzlarını durmadan öttürüyor, kolkola kenetleşip tepiniyor, alkış tutuyorular birbirlerine. Ocağın yalımlarında gezinen ak örtülü kadın hep ilkeze bana gülmeli, anam dövünmeli ve babam sövgen sövmeliydi. Ben gittikçe hep kendimden korkuyor, eşek kunnamasının uğursuzluğunu korkulu sevgiliyor, dudaklarda asılı küçümsemeleri tınmıyor, sol içcebimde hep o çağla yeşili iki gözü yokluyor, yoğunlaşmış yarasalar la boğuşuyor, kopukluğumun ezikliğini hedefliyor ve yadırganlık, alışılmadık orospu kalabalıklara, Henokız'ın çeyiz sandığına ve anamın gelinlik duvağına iniyor ve çıkıyordum. Yüzüme yalımların alafı iyiden iyiye çıviyordu. Kenetlenmiş tepinenler, alkış tutucular, teneke ve gerili geyik derilerini çalanlar ve bir de eğremli geyik boynuzu öttürenler beni görmediler. Onlar hep kendi türkülerini döntüp löntüp yenibaştan çağırıyorlardı. Dağ ötelere gelen köpek ve yabanıl hayvan ulumaları, kaval ve çingırak sesleriyle birlikte ağırlı uzun hava da buralaradek gücüngücüne uzanıyordu. Ve sancılı doğurganlar ahlata ağacı dibinde doğurdukları bebele rin göbeğini hep kendi elleriyle kesiyorlardı. Bebeleler oracıkta bozkırın kayatuzuyla tuzlalanıp taze oğlak derisine sarılıyordular.

Bense hep ötelere ve berilere gidiyordum. Kendimi terli terli yü-

riyor, hızlı hızlı ölüyor ve yavaş yavaş doğuyordum. Uzun kış aylarının uzun gecelerinde çıra şavkının ve meşe odununun alafı karşısında Kılıçusen'a'nın, ocakbaşlarını tutan Mollisen ve Hacıkerim'a'nın, tüm köylünün ve toprakdamın karanlık yanlarında analarımızın koltuklarına kuşku ve kaçamak yerleştirdiğimiz sıraları bize anlattığı padişah yaşamlarının mutluluğu içerisinde dinlediğimiz korkulu mallasardaki gibi döndüp arduma baktığımda bir arpa boyu yol almışım. Bir bıçak sırtında varoluşumun sorumluluğunu kıvanıyor ve bunahiyor dum. Midem kanıksamış, iğrenç bu lanıyor, bir yeyniliğin açarlığını dokularımda duyuyor, zorlu depremler geçiriyordum. Bıçak sırtında gerilerde bıraktığım bir arpa boyu ötelere, evreni kusmucludum. Simdi evren ve bendim varolan ve evren benim dışımda kusmucluduğumdı. Kabuğumu attım. Salyangozluğumu kutsadım. Bıçak sırtında bendim bana saldıran ve. Ellerimde yeşil gözleriydi yaşadığım. Salyangozluğum güldü. Ben de güldüm. Ve kunnamış eşekti bir de kusmukladığım. İnerinde yabanıl güvercinlere elimi uzatsam ulaşacaktım.

dost

**TÜRK SANATINDA
YENİNİN GÜZELİN
DEĞERLİNİN DOSTU**

Ayda Bir Çıkar

Sahibi : *Salim ŞENGİL*

Yeni dizi

Sayı : 16 - Cilt : 9 - Temmuz 1962

Yazı İşleri Sorumlusu :

N. ŞENGİL

İdare yeri : *Rüzgârlı S. Ove*

han. Da. 4 - ANKARA

Tel : 11 98 29

Abonesi :

Yıllık 18 TL. — 6 Aylık 10 TL.

Dış ülkeler için bir mislidir.

Öğretmen ve öğrencilere % 20

İndirme yapılır.

İlan şartları : Santimi 12 lira

Arka kapak 2 renkli 1.500 TL.

» » 1 » 1.250 TL.

İç » 1 » 1.000 TL.

Sürekli olarak 6 sayı verenlere

% 10, 12 sayı verenlere ise

% 20 indirim yapılır.

Basıldığı yer :

Yeni Matbaa — Ankara

100

**APARTMAN
DAİRESİ**

VE

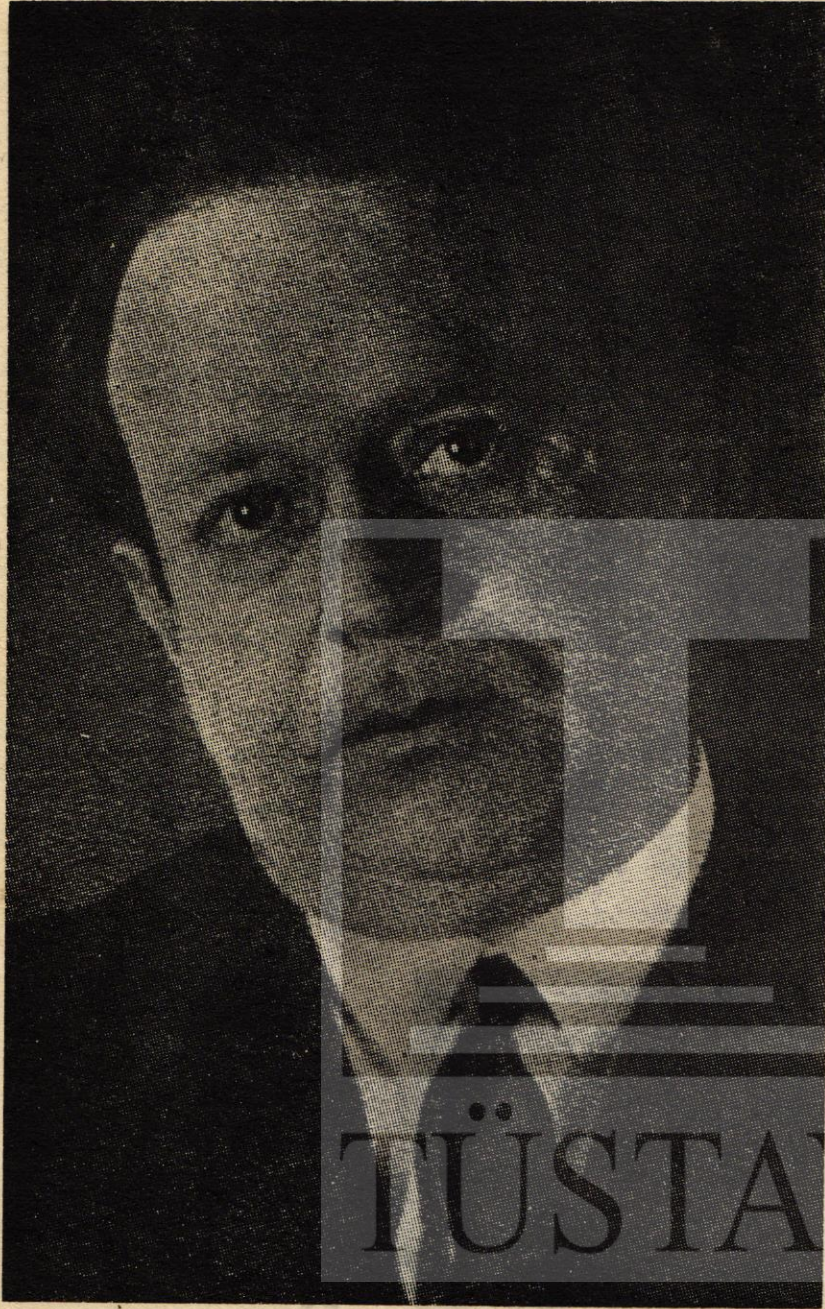
**6 MİLYON
LİRALIK
PARA İKRAMESİ**

*Daima daha fazla - daima en fazla ikramıye
yalnız Türkiye İş Bankasıdır*

TÜRKİYE **BANKASI**

paramızın... istikbalinizin emniyeti

(dost : 31)

KURT TUCHOLSKY'DEN
SEVGİ NUTKU

Peynire Delikler Nerden Geliyor

1890 yılında Berlin'de doğdu. Yahudi bir aileden gelen Tucholsky, toplum içindeki bireyi, kısa hayatı süresince tutmuş bir yazardır. Hikâyelerinde, bildirilerinde hep bu birey dâvasını sürdürdü. «Şurda bir iskemle, orda bir iskemle ve biz hep arasındayız.» diyerek anlatmaya çalışıyordu bunu. Burjuva insanların gün geçtikçe daha da gerdanlaşması sıkıyor, binbir karamsarlığın ağusuyla besliyordu onu. Ancak öldükten sonra üne erişti Tucholsky'nin yapıtları. Çünkü o sırada (1933-35) Naziler onun peşini bırakmıyor, ona soluk aldırıyorlardı. Ünlü Alman tiyatro sanatçılarının yakın dostuydu. Kişiliği güçlü bir yazar olduğundan isteklerini gerçekleştirilemeyeceğini anlıyarak, 1935 yılında İsveç'te intihar etti. Avrupa halkını şöyle tanıtır Tucholsky:

«Avrupada insanlar
Alman oldukları için
Fransız oldukları için
İngiliz oldukları için

Alman olmadıkları için
Fransız olmadıkları için
İngiliz olmadıkları için

gurur duyarlar...»

A

kşam misafir geldi mi çocuklar önceden yedirilir. Büyüklerin konuşmalarını duymaları gerekmez onların, hem hoş da gitmez, hem daha ucuza gelir. İşte peynirli ekmeğin yiyorlar, anne de atıştırıyor arada, baba daha gelmedi.

«Anne, Sonja dedi ki; artık cigara içebilmiş.» — «İçemez ki ama.» «Sofrada konuşma bakalım.» — «Anne, peynirdeki deliklere bak!» — aynı anda iki çocuk sesi: «Amma da aptal şu Toby! Peynir hep deliklidir.» Ağlamaklı bir oğlan sesi: «Peki ama neden? Anne, peynire bu delikler nerden gelmiş?» «Sofrada çeneni kapa dedim.» — «Ama ben deliklerin nerden geldiğini bilmek istiyorum!» — Sessizlik «Delikler... işte hep peynirler deliklidir, burada kız çocukları hep haklıdır... peynirlerin her zaman delikleri vardır.» — «Anne, bak bunda yok ama! Niye bunda yok?» «Kes sesini, yemeğini ye! Sana sofrada çocuklar konuşmaz demedim mi? YEE!» — «Bunum! Ama ben deliklerin nerden geldiğini bilmek istiyorum...» — «Amaaan, vurma be...!» Çığlık. Baba girer. «Ne oluyor burda? Merhaba! Oğlan gene edepsizlik mi etti? — «Ben edepsizlik etmedim ki. Deliklerin peynire nerden geldiğini bilmek istiyorum. Bu ekmeğin üstündeki delikli, bu ekmeğinki deliksiz, işte bak!» Baba: «Bunun için ağlanır mı? Annen sana anlatsın.» Anne: «Bir de oğlanı haklı çıkarıyorsunuz! Sofrada konuşacağına yemeğini yesin!» Baba: «Çocuk bir şey sordu mu onu cevaplandırmalı.» Anne, Fransızca: «Hep çocukların önünde...» «Eğer önemli bulsam ona bunu açıklardım elbette.» «Hadi ye!» — «Baba, söylesene, peynire delikler nerden geliyor?» — Baba: «İşte bu delikler yapılırken oluyor, peynir süt ve yağdan yapılır, sonra mayalanır, nenden olur, İsviçre'de çok iyi peynir yaparlar, büyü de seni İsviçre'ye götürüyem, kocaman dağlar var orda, üstleri daimi karla kaplı.» «Ama baba, peynire delikler nerden geliyor?» — «Sana anlattım ya, yapılırken oluyor, o zaman geliyorlar.» «Peki ama delikler peynire nasıl giriyor?» «Delikleriyle beynimi delip duracağına yatağına git.» «Marş, marş.. Geç oldu.» — «Yatmam, önce bana deliklerin nasıl...» — «Bunum. Tüyler ürpertici bir çığlık. Zil sesi.

Adolf amca: «Merhaba. Hoş bulduk Margot. Nasılsınız? Çocuklar nasıl? Niçin ağlıyorsun Toby?» — «Ben, bil, mek, is...» «Sus artık..!» «Öğrenmek istiyor şeyi...» — «Hadi lütfen çocuğu yatır artık ve bu saçmaları bırak! Gel Adolf, salona geçelim. Burada sofraya kurulacak.» Adolf amca: «Allah rahatlık versin. Allah rahatlık versin. Seni yaygaracı seni! Susana oğlum! Nesi var?» «Margot onunla başa çıkamıyor. Deliklerin peynire nasıl geldiğini bilmek istiyor. O da bunu ona anlatamıyor.» «Sen anlattın mı ki?» «Tabii anlattım.» «Mersi, şimdi cigara içmem — sahi! peynire deliklerin nerden geldiğini biliyor musun?» «Amma da gülmüş soru! Elbette biliyorum. Peynire delikler yapılırken nenden geliyor.. Gayetle basit.» «Aman dostum, pek güzel açıklamışsın çocuğa, bu bir açıklama değil ki!» «Kızma ama çok tuhafsin! Söyle bakalım delikler nasıl oluyor?» «Bundan kolay ne var.» «Eh, hadi bakalım.» «Peynirdeki delikler, peynirde mevcut olan Kasein maddesinden olur.» «Saçma.» «Ne saçması?» — «Tabii, Kaseinle hiçbir ilgisi yok bunun!» «Merhaba Oskar, merhaba Martha... Oturun lütfen. Nasılsınız?... hiçbir ilgisi

yok bunun.»

«Ne çekişiyorsunuz?» — Baba: «Allahın seversen Oskar, sen okumuş adamsın Kaseinin peynirdeki deliklerle ilgisi var mı?»

— «Hayır. Deliklerdeki peynirler.. yani, peynirlerdeki delikler, şöyle oluyor... şundan oluyor, mayalanma sırasında peynir çok çabuk genleşir, bu yüzden delikler olur.» Bir anda yakınlaşıveren babayla Adolf amcanın kahkahaları. «Hah, hah, hah, açıklamaya gel açıklamaya! Peynir genleşiyormuş, duydun mu? Haha!»

Siegismund amca, Jenny teyze, Dr. Gugenheimer ve Direktör Flackeland girerler. Kocaman inerhabalar. — «.. siziz? nuşuyorduk... komik... peynirlerdeki delikler... yemek biraz sonra hazır... peki sen söyle bakalım!» Siegismund amca: «Peynirdeki delikler mayalanma sırasında peynirin soğuktan toplanmasından olur.» Orkestra bütünlüğünde kahkahalar. «Haha! Soğuktan! Hiç soğuk peynir yedin mi sen? İyi ki peynirci değilsin!» «Haha! Soğuktanmış.» Siegismund amca küskün, odanın köşesinde.

Dr. Gugenheimer: «Bu soru cevaplandırılmadan önce söz konusu olan peynirin cinsi belirtilmeli. Çünkü peynirine göre değişir.»

Anne: «Ementhaler peyniri. Dün aldık... Martha, ben artık hep Danzel'den alış veriş ediyorum. Michewski'den memnun değilim. Geçenlerde bana bir kuru üzüm verdi.» Dr. Gugenheimer: «Ementhaler ise mesele basit. Ementhaler deliklidir, çünkü sert bir peynirdir. Bütün sert peynirler deliklidir.»

Direktör Flackeland: «Bu işte de pratik olmak lazım. Malûm ya sizler akademik kişilersiniz. Karşı çıkan olmaz) Peynirdeki delikler mayalanma sırasında olur. Peynir mayalanması formülüne göre peynir ayrışma uğrar... Peynir parçalanır.. ayrışır yani.. çünkü peynir...»

Bütün çeneler açılır. Oda halkı ayakta. Fırtına patlar. «Pöh! Bunu babam da bilir. Kimya formülleriyle sökmez bu.»

Tiz bir ses: «Ansiklopediniz yok mu?»

Kitaplığa hücum. Heyse, Schiller, Goethe, Bölsche, Thomas Mann, Öf be, ne kadar şiir albümü varsa doldurmuşsun be. Nerde be... Tamam!

ÇİMENTODAN SÜRÜNGENLERE KADAR

Pamuk, Pan, para, pelerin, — PEYNİR! «Dur bi dakika» «Çekilsene!» «Pardon» «Okuyorum.» Bazı peynir cinslerindeki delikli yapı, kapalı olarak bekletilen Kasein'i alınmış sütteki şekerin asitkarbonlaşp...» Hep bir ağızdan: «Gördün mü! Demedim mi!...» «... asitkarbonlaşp... devamı nerde yahu? Margot, ansiklopedinin bu sayfasını sen mi kestir? Olur şey değil! Kitaplığı kim karıştırdı? Çocuklar mı? Neden kitlemiyorsun kitaplığı?» «Neden kitlemiyorsun kitaplığı? İyi vallahi. Kitaplığı kitlemek senin işin. Bin kez söyledim sana.» «Bırakın Allah aşkına... Nasıldı? Siz yanılmıştınız. Benimki doğrudu.» — «Siz peynir soğuk demiştiniz.» «Peynirin soğuk olduğunu siz söylediniz asıl. Ben peynir ısınca gen...» «Siz süt şekerinin asit karbonlaşmasının sözünü bile etmediniz.» «Senin söylediğin saçmanın dik alâsıydı.» «Sen peynirden ne anlarsın? Keçi peynirini, Hollanda peynirinden ayırtedemezsin sen.» — «Ben hayatımda, senin yediğinin bin misli Hollanda peyniri yemişim.» «Benimle konuşurken olsun tükürük saçma.»

Bir anda söylenen sözlerden duyulanlar :

— Hiç olmazsa benim misafirim olduğun sürece edepli ol!» «Asitli yapısı şeker sütünü» «Kendine gel!» «...İsviçre peynirinde — evet, ama Ementhaler peynirinde — hayır..» «Babanın evinde değilsin! Burada terbiyeli insanlar var.» «Hani neredeler o terbiyeli insanlar?» «Çabuk sözünü geri al! Derhal sözünü geri al! Ben evimde misafirlerime hakaret ettirmem. Hakaret ettirmem ben evimde misafirlerime! Çabuk evimi terket!» — «Evinden kurtulmak, ne mutluluk! Yemeğin senin olsun!» «Bir daha evime ayak basarsan...!» «Baylar ama bu...!» «Siz karışmayın lütfen — siz aileden değilsiniz..» «Böyle her zeleri yutmam ben» — «Ben bir tüccar olarak..» — «Dinlesenize: Bir peynir yüzünden kavga ediyoruz.» — «Bu bir özür sayılmaz! Vızzz gelir bana. Çatlasan da patlasan da böyle işte: Aldattınız bizi. Eğer bir gün ölürsem evime ortak çıkmaya kalkma!» — «Miras kaçakçısı sende!» «Ne dedin?» «Bağırayım da millet duysun: Miras kaçakçısını! Hadi sıkıysa

mahkemeye ver beni!» — «Hayvan! Hayvanoğlu hayvan! Babanı bildikten sonra sana şaşmamalı!» — «Ya seninki? İnek oğlu inek ya seninki? Karımı nerden aldın ulan?» — «Defol! Hıyar oğlu hıyar» — «Şapkam nerde? Böyle bir yerde insan mahna sahip olmalı. «Mahkemede payını alırsın dangalak» «Asıl sen alırsın ağzının payını!»

Yemek odası kapısında dantelli önlüğüyle Emma:

«Hanfendi, sofraya tamam..»

4 hakaret davası. 2 bozulmuş vasiyetname. 1 ortaklık feshi. 3 geri çevrilmiş ipotek. 3 zararlıyan davası: Biri, müşterek bir tiyatro abonmanı, diğeri, salıncaklı iskemle, üçüncüsü, elektrikle ısıtılabilir bide için. 1 tahliye davası, ev sahibinden.

Ve sahnede üzünçlü bir Ementhaler peyniriyle küçük bir oğlan çocuğu kalır. Yumuk kollarını göğse kaldırıp bağırır — evreni suçlayarak bağırır bir oğlan çocuğu:

«Anne! peynire delikler nerden geliyooor?»

DOLMAKALEMINİZİN
ÖMRÜNÜ UZATAN
EN SAF MÜREKKEP

Skrip

mürekkep
alırken
bir şişe
mürekkep ver
demeyiniz
bir şişe

Skrip
isteyiniz

- her marka dolmakalemin daha kolay ve temiz yazmasını sağlar
- tutukluk yapmaz ve derhal kurur
- pıhtılaşmaz ve tortu bırakmaz
- dolmakalemin kauçuk ve madeni aksamına zarar vermez

MİKTAR İTİBARIYLA
DAHA FAZLADIR

HERŞEYİ daha iyi TEMİZLER

Türkiye Umumi Müessisli **KOÇ TİCARET T.A.Ş.** (Büro Levazıma Şubesi)
Skrip bütün kırtasiyecilerde satılır

(Faal : 2496/33)

(Faal : 2495/32)

Şenliğin önemli olaylarından biri : Göle yoğurt mayası çalınıyor.

Nasreddin Hoca Şenliği

Akşehirdeki «Nasreddin Hoca Festivali»nin 3. de bu yıl 20 - 22 Haziran tarihleri arasında yapıldı. Bir kere bu kutlamanın adı neden «Festival» de «Şenlik» değil, orasını bu işi yönetenler bilir ama Nasreddin Hoca gibi, bir halk adamının adı kullanılarak düzenlenen bir törende «dile saygı»nın önde gelmesi gerekir diye düşünüyor kişiöglü!

Akşehir'de bir «Nasreddin Hoca Derneği» kurmak nasıl verindeyse, gene Akşehir'de bir «Nasreddin Hoca Şenliği» düzenlemek de öylesine yerinde bir iştir. Bunda kimse'nin kuşkusu yok. Ne var ki, girişilen işin önemini ve çapını daha önceden düşünmek, «Nasreddin Hoca» gibi ulusun birleşik malı ol-

muş, birleşik zekâsı, yergi gücü haline gelmiş bir değeri nasıl anmak gerektiğini kılı kırk yararcasına hesap etmek, ondan sonra işe girişmek gerekir.

«Nasreddin Hoca Şenliği» demek, kimin yaptığı belli olmayan üç beş Hoca fıkrasının acemice sahneye uygulanması, alaturka şarkı söylenmesi, dışardan getirtilen bir iki folklor ekibinin gösteri yapması, kasabanın iki yerine «Hoş Geldiniz» bezi asılması, hele hele Köprülülerin, Ulunayların, Dördüncülerin, İbrahim Hakkı Konyalıların konuşması demek değildir. Bunu önceden, kesinlikle bilmek gerekir. Nitekim, kalabalık bir nüfusu olan Akşehirde, doğrudan doğruya Akşehirlilerin bu şenliğe yüreктen katılmaması da girişilen işte aksaklığın başlıca belirtisidir. Kimsə, Ak-

şehirlilerin Nasreddin Hoca'yı sevmediklerini söyleyemez. Önemli olan, Nasreddin Hoca'nın kendi kasabalarında yaşadığını ve yattığını övünerek söylenen Akşehirlileri Hoca adına düzenlenmiş bir şenliğe yedisinden yetmişe katabilmektir.

Bir başka önemli nokta da, iyinin hiçbir işde tek kurtarıcı olmadığını bilmektir. Nasreddin Hoca Türk'ün esprisi, yergi gücünün bayrağıdır. Bunu bilmek gerekir. Böyle olunca, bir Nasreddin Hoca Şenliği'nde, bütün Türk mizah ve hiciv sanatının bütün ürünlerini göstermek gerekir. Böyle bir şenlikte, «hazırlanmadan geldim» diyebilecek ölçüde sorumsuzca hareket eden, üstelik söyleyecekleri tek söz de kalmamış olan, daha da üstelik Atatürk'çülükleri ve Devrimciliklerinin dereceleri herkese pek çok iyi bilinen Ulunaylara, Köprülülere, Konyalılara yer vermenin gereksizliğini önceden sezme gerekir.

Bu yılki şenlikte Mehmet Önder ile Azız Nesin de konuşmasalardı, dişe dokunur tek söz dinlenmemiş, söylenmemiş olacaktı.

Nasreddin Hoca konusunda bir açık oturum düzenlemek isteği başka, bir açık oturumun nasıl düzenlenmesi gerekeceğini bilmek, işi ona göre programlaştırmak gene başkadır. Bu yüzdendir ki, iyinlikle düşünülmüş «açık oturum» bu yıl yapılamamıştır. Çünkü açık oturumda ne konuşulacağı, Hoca'nın hangi yanı ele alınacağı belli değildir. Çağrılanların, «ukı konuk»lar olarak el bebek gül bebek edilenlerin de söyleyecekleri bir satırlık sözleri yoktu iki.

Nasreddin Hoca, fantazisi alabilirdiğine geniş bir konudur. Hoca adına düzenlenecek bir şenlikte, bütün kasaba Hoca'nın fantazisine uygun düşecek, O'nun adına yaracak biçimde baştan sona süslenip, değerlendirilebilirdi. Akşehirde evlenenler, önce Hoca'ya gider onu düşünlerine çağırırlarmış. Güzel bir gelenek. Dernek yöneticileri, üstelik şenliğin yapıldığı tarihlerde bir de düğün varmış, bu gelenekten yararlanıp değerlendirme yoluna gidemezler miydi?

Akşehirin, yaşlı, gün görmüş nice nüktedanları vardır. Onları şenliğe katıp, Ulunayları, baş tacı edeceklerine, kendi değerlerini ortaya çıkarsalardı daha iyi olmaz mıydı?

Akşehirin folklorunu, oyunlarını - önllerinde Silifke Folklor ekibi

gibi bir de örnek var - seçkin bir ekiple gösteremezler miydi?

Akşehirde Öğretmen Okulundan İlkokuluna, sanat enstitülerinden lisesine değin bütün öğretim kurumları var. Bir üniversitesi yok. Eh, Türkiye'de üniversitesi olan da doğru dürtüst iki il var. Böylesine tanı öğretim kurumları bulunan bir ilçe değil de, kaç ilimiz var ki? Nasreddin Hoca Şenliği düzenlenir de, bu öğretim kurumlarındaki öğretmenlerden, öğrencilerden yararlanma yoluna gidilmez mi? Ya da neden gidilmez?

Nasreddin Hoca'nın torunları demek olan bugünkü mizahçılarımız neden yoktu şenlikte? Bir Aziz Nesin yeter mi? Nerede mizah yazarlarımız, karikatüristlerimiz, nerede Hoca adına yapılmış karikatür sergileri, yarışmaları?

Nasreddin Hoca adına açılan kitap sergisinin, yüz kızartacak ölçüde zayıf olduğunu bilmek için, eldeki kitaplara şöyle bir bakmak yetmez miydi? Ya bu iş pek az ekşiğiyle başarılmalıydı, ya da Akşehirin adı, Hoca'nın onuru düşünülerek böylesine eksik bir sergi hiç açılmamalıydı.

Akşehirde bir «Nasreddin Hoca Tiyatrosu» kurmanın yerindeliğini, güzelliğini kavramamak elde mi? Ama ele güne çıkarılacak bir «Nasreddin Hoca Tiyatrosu»nun da nasıl olması gerektiği düşünülmemeli midir? Amatör çalışmaların, bugün profesyonel tiyatrolara taş çıkartan bir sanat gücüne eriştiklerini bilmek gerekir. Bu işi bilenlerden yararlanmak yoluna gitmek, bilgiden, tecrübeden, görgüden Akşehirin iyiniyetli, iyi yürekli genç değerlerini yoksun bırakmamak, onların bu yolda yetişmelerini sağlamak, böylece ele gelir bir tiyatro topluluğunun temelini atmak sanıldığıınca zor bir iş değildir.

Akşehirliilerin elinde büyük, bulunmaz bir kaynak var. Akşehirliiler, bu engin kaynağı iyi değerlendirmek zorundadırlar. Bu sözlerimizin bir çoğunu sevmiyeceklerdir belki. Ucuz övgülerin kimsesi başarıya götürdüğü görülmemiştir. Buna inansaydık, Akşehirin yeşilliğinden söz açar, Hıdırlığın güzelliğini söyler, dondurmasını över. «Kaçık Otel»in Türkiye'nin pek az yerinde bulunur temizlikte ve düzenlilikte olduğunu belirtir, «Aman ne güzel bir festival yaptılar» derdik. Gerçekle uzaktan yakından hiç bir iliş-

çıplak yenilgi

bir utku çıkmazı, belki bir nasıl bir kadının çıplaklığı soğudukça unutkan ellerimizde — ey yüce iğreni, Tanrının en büyük yenilgisi — dur geliyoruz, sıcaklığını götürme et-obur bir çağın en umutsuz kentinde biraz sevi, biraz çiçek, ölüm biraz yılmın saçlarımız kan içinde

Ökse DEMİR

öksüz

Buradan başlıyorum hiçbiriniz bilmiyor değil Benim düşkünlüğüm en çok kimi ilgilendirirse o Sevip sevip uyanmak uykusuz sabahlara Benim gözlerim kimi görürse en çok o.

Susmak hiç bitmeyen öpüşlerin ortasında Herkesin herkese en haşarı yanıyle yıllardır Yaşamak eskileri korkuların bahçesinde Her adım başında gardiyan saatin titiktaklarıdır.

Of bu bitmez dönenceleri göklerin alınyazıma Sevmek anne ve babaların unuttukları şey Karanlık kapılara çıkarlar saklı odalarında Albümdeki resimleri ben doğmadan önce.

Başka tanık yok öğrenmeye uzak bir ev Gül kurusu denizlere eğildim de gördüm ha ha Durup en güzel yerinde öter biterim Sakincasız uzanırlar kuş mu o kul ormana.

Sırasız dökülüşleri gölgeme gölgelerin Bilirse bunu yaşamışlığıma söz Doktorlar, avukatlar tabancamda kursun Unuttuğumuz şeyler gibi baharlarıma.

Gidiyor muyuz o ikindilerle bekle beni Ben bu cumartesimi sana kullanacağım Irmaklarım dolup taşı yağmur mevsimi Buradan geriye de dönülür hepiniz oiliyorsunuz.

Uğur ÖNAL

kisi olmayan hazır elbise gibi öv güler sıralamak da pek güç değildir.

Nasreddin Hoca Derneği'nin genç ve iyiniyetli yöneticileri, bu kof övgülerin kendilerini başarıya ulaştırmıyacağını herhalde bileceklerdir. Önemli olan, iyiniyetin başarıya ulaşabilmesidir; Gerçekleri görmek, eksikleri, kusurları sakınmadan söyleyebilmek, bunlara da girişilen işteki iyiniyetle kulak ve-

rebilmektir.

Bu yılki şenlik denemesi, yöneticilere «ünlü ad» ardında koşmayı değil de, kendilerine dolayısıyla Akşehirde yararlı olabilecek «değerleri» bulmayı, onlardan yararlanmayı, Nasreddin Hoca'ya yarasır bir şenlik düzenlemenin gerekleri üzerinde düşünmeyi belletirse, bu yapılan şenlikten de önemi olacaktır.

Umacak ve bekliyeceğiz.

YENİ YAYINLAR

Ivo Andrić (Sırpça aslından çeviren: Nuriye Mustakimoğlu). *Altın kitaplar yayınevi*. 320 S. ciltli. 12,5 lira.

SEÇME ŞİİRLER

Arthur Rimbaud (Türkçesi: İlhan Berk). *De Yayınevi*. 64 S. 3 lira.

Rimbaud'nun yaşantısı u-sa durgunluk veriyor. Dokuz dil bilirmiş. Sosyalist ihtilâlciler arası-na karışmış, komünist anayasası tasarısını kaleme almış. Kıbrıs'ta, Hindistan'da, Mısır'da, Arabistan'da, Habeşistan'da serüven ardında koşmuş. İşçibaşlığı, ücretli askerlik, esir tüccarlığı, silâh kaçakçılığı yapmış. İlgileri bir alandan başkasına sürüklenmiş durmuş. Eşsiz güzellikteki şiiri Sarhoş gemide anlatıldığı gibi,

*«Yeter, yeter ağladıklarım; artık doymuşum
Fecre, aya, güneşe; hepsi, acı, boş,
dipsiz,
Aşkın acılığı dolmuş içime,
sarhoşum;
Yarılınsın artık bu tekne, alsın
beni deniz.»*

kısa, ama kıyasıya bir yaşayışı olmuş. Sanat çalışmaları da buna uyuyor. On beş yaşındayken bir latince şiiriyle Akademi yarışmasında birincilik almış, on dokuz yaşında «Tamuda bir dönem», yirmi bir yaşında «Donanma»yı yazıp bitirmiş. Böylece de sanat yolculuğunu sonlandırmış; sanat ortamından çekilmiş.

Georges Duhamel'in bu kısa serüveni, «Edebiyat tarihlerinin en müthiş özeti.» diye adlandırması doğrusu pek yerindedir.

Rimbaud çağımız şiirinin büyük öncülerindendir. Duyguları us kurallarına tutsak olmadan içtenlikle deyimlemesi, şiirinde imgelemin, başkaldırışın, tutkuları bütün çıplaklığıyla ortaya koyuşun sınırına vardırılması, sayıklamayı andıran yepyeni bir koşuk düzeni

kurması dadacı, gerçeküstücü ozanları geniş ölçüde etkilemiştir.

Rimbaud bizde en çok Verlaine ile olan yasaklı ilişkisi ve Sabahatin Eyüboğlu'nun başarılı «Sarhoş gemi» çevirisiyle tanınır. 1955 ten sonraki şiirimizde Rimbaud'nun birtakım etkileri de olmuştur.

İlhan Berk Seçme şiirler'le Rimbaud'yu en iyi tanıtacak bir yapıt kazandırmış oluyor edebiyat dünyamıza. Kitaba eklenen tanıtıcı ve açıklayıcı notlarda Rimbaud'nun ana şiir ilkeleri, sanatının özellikleri derli toplu belirtilmiştir. Çeviriler Rimbaud şiirine açık bir sanatçı - çevirmen'in kaleminden çıktıklarını hemen belli ediyorlar.

Öteden beri İlhan Berk'in şiir çevirileri için yergiler yayınlanır; çevirilerinde yanlışlar bulunduğu ileri sürülüp örnekler gösterilir. Bu kitabına o yoldaki eleştirilmelere kayıtsız olduğunu göstermek istemişçesine şiirlerden on bir tanesinin (Neden on bir? Neden hepsinin değil?) fransızca asıllarını da eklemiştir.

Şiir çevirisi çevirinin en güç koludur. Bunun içindir ki gerçekten güzelini pek az görüyoruz. Ben İlhan Berk'n Rimbaud çevirilerini, benzerini uzun süredir okumadığımız ölçüde güzel bulduğumu söyleyeceğim. (Hele o, Sarhoşluk sabahı adını taşıyan ve «Sen ey bir tanem! Ey güzelim benim! O aslâ sürçmediğim yabanıl ezgi! Perili sehpa! O işitilmedik yapıt için, o güzelim vücut için için ilk kez hurra!» diye başlayan çeviri!..) Bunların doğruluk ölçülerini, asıllarına uygunluklarını ayrıca konu edinecek bir meraklı da çıkar ortaya elbette.

«Olduğu yerde kalan hiç bir şey yoktur. - Aynı ırmaklara girenlerin üzerine hep başka sular akar gelir» Herakleitos böyle diyor. Drina üzerindeki köprü üç yüz elli yıl «değişmez ve değiştirilmez biçimiyle hep aynı», «zamanın getirebileceği her şeyden sağlam ve insanların yapabileceği her şeyden güçlü» kalamazdı tabii. Yapısı gözlere hep aynı görünse de değişen pek çok şey olacaktı. Birbirini izleyen kuşaklar hep aynı masalları söylese-ler, hep aynı inanışları sürdürseler de hayatın akışı değişik belirtiler getirecekti. Nitekim öyle de olmuştur. Olaylar birbirini kovalamış, yönetenler durmadan değişmiş, gelenekler başka kimliklere bürünmüş, söylentiler yeni anlamlar kazanmıştır. Ama değişmeyen, yahut pek az değişen bir şey vardır: İnsanın özü; korkuları, tutkuları, sevinçleri, iyilikleri, kötülükleri...

1961 Nobel edebiyat armağanını alan Yugoslav yazarı Ivo Andrić'in Drina köprüsü adlı romanı küçük Vişegrad kasabasının değişmeler içinde hep aynı kalan avare, hülyacı, arı yürekli Hıristiyan ve müslüman halklarının doğu yıkımlarından düşman işgaline kadar türlü türlü acı belirtileri olan ortak bir kader önündeki yaşantısında işte bu değişimsiz insanî özü anlatıyor.

Drina köprüsü Sokoloviç'ten İstanbul'a götürülen devşirme Sırp çocuğunun Osmanlı sultanına sadrazam olunca soğuk bir günde bir kıyısından ötekine sal içinde bin güçlükke geçişini yıllar boyu unutamayıp ırmağın üzerine yaptırdığı ve vakfa bağladığı köprüdür. Ivo Andrić'in romanında bu köprü çevresinde üç yüz elli yıllık bir olay zinciri, birbirini izleyen kuşaklardan gelme sürüyle kahraman ele alınmaktadır. Sokoloviç'li köylü çocuğunu sadrazamlığında bir meczubun bıçağıyla can verdiği güne kadar bırakmayan «o anlaşılmaz ıstırap» romanın bütün sayfalarında kendini gösteriyor. Andrić bir yerde «hiç sönmeyen, fakat hiç bir zaman da gerçekleşmeyen ezeli hülyalar» demektedir. Hülyaları kabul

etmek fakat onların gerçekleşmeyeceklerini de daha başlangıçtan kestirmiş olmak! Bunun verdiği tedirginlik, bunalım İvo Andriç'in sanatının büyük kaynaklarından biridir.

Gerçek bir hümanist İvo Andriç. Aynı soyların, aynı dinlerin insanlarını, her birini kendisinden birer parça sayarak içten bir sevgiyle anlatıyor. Doğu ve Osmanlı ekincini yakından incelemiş, Türkiye'ye gelip o ekincin ürünlerini gözden geçirmiş olan Andriç Bursa'ya yaptığı yolculuktan söz eden bir yazısında «Bizim topraklarımızda da yıkan, yapan, ilerleyen ve geriye bir kuvvetin yüz yıllar boyunca geçmiş olduğu yolu görmek istemiş ve mümkün olduğu kadar yakından anlamaya özenmişim. Bu kuvvetin yükselmesini, batışını ve bize neler verip bizden neler aldığını iyice ölçüp biçmek isterdim.» der. Drina köprüsü bu yolda bir çabanın zengin gereçleriyle dolu.

İvo Andriç'in «Jepa üzerindeki köprü» adlı güzel hikâyesini Adnan Özalçınar Refik Cabi'yle birlikte çevirip bir kaç ay öncesi Türk dilinde yayınlamıştı. Bir başka hikâyesinin, «Oluyakta yangın»ın Orhan Gürsel tarafından yapılan çevirisi de «Varlık Yılı 1962» de yer almıştı. Andriç'ten büyük romanı Drina köprüsü'yle birlikte okuduğumuz bu örnekler bizi özel olarak ilgilendirecek tarihsel yön dışında sanatının öğeleri gerçekten de ilginç olan soylu bir yazarla karşı karşıya bulunduğumuzu göstermektedir. «Ali Cercelez'in yolu», «Küçük hanım», «Travnik kroniği» romanlarının da bir an önce dilimize çevrilmelerini dileyelim.

ESİR ŞEHRİN MAHPUSU

*Kemal Tahir. Düşün yayınevi.
360 S. 10 lira.*

İvo Andriç'in romanını okurken bazı özellikler bana Kemal Tahir'in romanlarını hatırlattı. Konularını bir tarih derinliğine yerleştirmeleri, kişileri, anlatma biçimleri birbirini andırıyor bu iki romancının. Kemal Tahir'in her birini ayrı ayrı beğendiğim Sağırdere, Körduman, Yediçınar Yaylası, Rahmet yolları kesti, Köyün kamburu romanlarını soylu bir sanatçının yapıtları saydığımı belirtmeliyim.

Fakat Esir şehrin insanlarını öteki kitapları ölçüsünde sevene-

miş, başarısız, kandırıcılıktan uzak, eğreti bulmuştum.

Esir şehrin mahpusu konu bakımından o kitabın devamı. Başarı ölçüsü de hemen hemen aynı onunkiyle.

Kuvayı milliyeci Karadayı gazetesini yazarlarından siyasi suçlu Kâmil bey'in cezaevi serüveni anlatılıyor Esir şehrin mahpusunda. Romanın ilk yarısı kişileri ve olaylarıyla Refi Cevat Ulunay'ın Sayılı fırtınalar'ını hatırlatıyor. Onun sönük bir kopyası gibi.

Romanın sonuna doğru Kâmil bey'in, karısı Nermin hanım'la ilişkisi ön plâna alınıyor. İhanet karşısında kalma psikolojisi içindeki Kâmil bey'in bunalımı az çok başarıyla anlatılıyor. Fakat bu da romanı ayakta tutmak, paşa çocuğu Kâmil bey'e «Çiğ idik, Piştik elhamdülillah!» dedirtecek yaşantıyı ve ruh eğitimini canlandırmak için yeterli değil.

Esir şehrin mahpusu'nun başarılı yönünün ancak dili olduğu söylenebilir. Kitap serüvenin baş bölümünü anlatan Esir şehrin insanlarıyla karşılaştırılınca aralarındaki dil ayrılığı ve Kemal Tahir'in dil özleşmesine ne kadar çok ayak uydurduğu, türkçesini ne kadar güzel- leştirdiği iyice anlaşılıyor.

İLYADA IV.

*Homeros (Türkçesi: A. Erhat — A. Kadir). Türkiye İş Bankası kültür yayımları.
192 S. 5 lira.*

Batı uygarlığının büyük temellerinden biri olan bir kitabın yeni bir çevirisi için herkesin pek iyi bildiği şeylerden başka bir şey söylemem. İlyada'yı şimdi yeniden tanıtmaya kalkışmak gülünç olur. Yayımlarını duyurduğum çevirinin ilk üç kitabını daha önceden okumuşsunuzdur. Dördüncü kitabın çıkması biraz gecikti. Hattâ yayını yapan Banka kitapçılık işine son verdiği için basımı tehlikeye bile düşmüştü. Şimdi size bu son cildin yayımlandığını ve çevirinin tamamlandığını müjdeliyorum...

Bunları söyleyip bitirmek gerekirdi sözü. Ne var ki İlyada'yı ilgilenilmesi gereksiz boş bir masal sayan aydınlarımız, bir sayfasını bile okumamış üniversite mezunlarımız, bu destanın konusunu anlatıyoruz diye baştan aşağı bütün Troya savaşlarından söz eden uka-

lalarımız pek çoktur.

Çevirinin birinci cildinin başındaki önsözde «Bir üniversite profesörü: «Homeros meselesi mi? Kırk bin cilt kitap!» derdi bana... Homeros meselesi bilimin yersizce şişirdiği bir çıkmazdır. Homerosu anlamak için kırk bin cilt kitap okumamalı, tersine İlyada ile Odysseia'yı okumalı, tadına vara vara.» diyor Bayan Azra Erhat. Bu kadar başarılı bir çevirisi sunulmuş olduğu halde işin çaresi belki de İlyada'yı, Odysseia'yı yardımcı kitap kabul edip okullarda gücün okutmaktır öğrencilere. Geçi güçle, zorla en bağdaşmayacak kitapları dandir bunlar. Ama Batı ekincinin temellerini öğrenmek, Batı uygarlığını gerektiği şekilde benimsemek, özümlüze sindirmek istiyorsak bir iki lisemizdeki göstermelik latince öğretiminden, yarım yamalak «Batı edebiyatı» dersinden daha ötelere geçmek gücümüzdeyiz. Elimize böylesine güzel bir gereç geçmişken yeterince yararlanmalıyız.

Azra Erhat'la A. Kadir'in İlyada çevirileri manzumdur. Başlangıcındaki yüz sayfayı aşkın önsözle Homeros, Troya savaşı destanı, İlyada'nın konusu, özellikleri hakkında doyurucu bilgi veriliyor.

Bu önsözün anlatım özelliği üzerinde ayrıca durmak isterim. Bu kadar öğretici fakat böylesine kolay ve zevk alınarak okunan yazı az vardır türkçede.

Bilim yazısının kendine özgü, bir kılığı olacağını, elden geldiği kadar fazlalıklardan arındırılmış olması, âdetâ formüleleştirilmesi gerekeceğini biliyorum. Bilginlerin kendi aralarında bir işaretler dili ve ihtiyaçları vardır. Bildiği bir konudaki bir kitabı, bakalım bunda benim bildiklerime ek olarak neler var? diye okuyacak bir kişi baştan sona kendisi için gereksiz sözler, örneklerle şişirilmiş bir anlatımı izlemeğe güç katlanır. Bilginler birbirleri için yazınca böyle kısaltılmış, özleştirilmiş, çetin bir deyiş tutturuyorlar. Başka türlü de istenemez.

Ama bilgiyi geniş kitlelere, konularla daha önce pek az alışveriş olmuş kişilere iletmek gerekince iş çatallaşıyor. Tatsız tuzsuz, çoğu kez de anlaşılmasız söz düğümleriyle dolu yazılar çıkıyor ortaya. Bayan Azra Erhat'ın önsözü işte bu bakımdan örnek alınacak bir dil kullanılışı göstermektedir.

İlyada çevirisinin birinci cildi

1958 yılında yayınlanmıştı (CVx154 S. 750 krş.) İkinci cilt 1959 da (148 S. 5 lira), üçüncü cilt 1960 da (168 S. 5 lira) yayınlandı. Dördüncü cildin geçen yıl çıkması bekleniyordu Fakat İş Bankası kültür yayınlarını yöneten Hasan Ali Yücel'in ölümlü üzerine banka işi durdurmuştu. Böylece satın alındıkları halde yayınlanmayacak olan kitaplar arasında İlyada'nın son cildinden başka Macar menkıbeleri (B. A. Yanıkoğlu), İnsan değiştirilebilir mi? (C. Meriç), Büyük filozoflar (M. Yarkın), Yaşadığım gibi (A.H. Tanpınar), Tarihten ilhamlar (T. Gökbilgin), Türkiye ve dünya (A. Kılıç), Terbiye üzerine yazılar (K.N. Duru), Türk halıcılığı (B. Atalay) ad-

lı kitaplar bulunuyordu. Şimdi nihayet İlyada çevirisi tamamlanmıştır. Öteki kitapların da yayın alanına çıkması dileğindediriz.

İlyada çevirisini eski Yunan vazolarından alınmış örneklerle göre Bayan İvi S. nin yaptığı resimler süslüyor. Dördüncü cildin sonunda da açıklamalı bir ad dizini yer alıyor.

EK — Necati Cumalı'nın Susuz yazıyla ilgili notunda onun bir kitabının T.D.K. armağanı kazandığını yazmışım. Doğrusu Sait Faik armağanı olacaktır. Beni bu konuda uyaran sayın Kemal Bekir'e teşekkür ederim. Yanlışından ötürü Cumalı'dan ve okuyuculardan özür dilerim.

raf ve nota. 250 kuruş.

- o MAU MAU. Ercüment Behzat Lâv'ın şiirleri. İstanbul, Düşün Yayınevi. 74 S. 3 lira.
- o MÜHÜR. Osman Zeki Özturanlı'nın hikâyeleri. İzmir, İstiklâl Matbaası. 108 S. 250 kuruş.
- o PARTİR. Turhan Doyran'ın şiirleri. Bruxelles, Phalanstér de la Poésie. 58 S.
- o SESSİZLER SOKAĞI. Celâl Hafifbilek'in romanı. Ankara, İnkılâp Gazetesi 148 S. 4 lira.
- o UMUT PEMBELERİ. Melisa Erdönmez'in şiirleri. İstanbul, 47 S. 250 kuruş.
- o ÜÇÜNCÜ BAHAR. Kemal Özgür'ün şiirleri. İstanbul, Çeltüt Matbaası. 55 S. resimli. 5 lira.
- o YAŞANTI DUVARI. Şaika Günsel'in şiirleri.
- o YORGUN DENİZ. Oben Güney'in şiirleri. Bu iki kitap, özel bir şekilde hazırlanmış, resimlenmiştir. P.K. 40 — Bakanlıklar, Ankara. 6 şar lira.

BİZE GELEN KİTAPLAR

- o AÇLAR. William Saroyan'dan kısa oyun. Çeviren : Ali Püsküllüoğlu (Türk Dil Kurumu, Ankara). 23 S. 2 lira.
- o BEZM-İ RİNDAN. Yahya Saim Ozanoğlu'nun 10. şiir kitabı. Ankara, Mars Matbaası. 31 S. Fiyatsız.
- o DENGE UZMANI. Orhan Duru'nun hikâyeleri. İstanbul, Düşün Yayınevi. 80 S. 3 lira.
- o ESPERANZA. Fikret Demirağ'ın şiirleri. Kıbrıs, Lefkoşe, Şölen Yayınevi. 52 S. Kıbrıs'ta 100 mil, Türkiye'de 150 kuruş.
- o EVCİLİK OYUNU. Ferzan Güler'in hikâyeleri. İzmir, Kovan Kitabevi. 93 S. 250 kuruş.
- o GURBET KUŞLARI. Orhan Kemal'in romanı. İstanbul, Varlık Yayınevi. 288 S. 4 lira.
- o İKİNDİ GÜNEŞİ. Nevin İşlek'in hikâyeleri. İstanbul, Ataç Kitabevi. 77 S. 250 kuruş.
- o KAVUKLU HAMDİ'DEN ÜÇ ORTA OYUNU. Yayınlayan : Metin And. Ankara, Forum Yayını. 292 S. + 4. S. fotoğraf. 5 lira.
- o KIRKBİR DENEME. Erdoğan Acarlar'ın denemeleri. İzmir, İstiklâl Matbaası. 160 S. 3 lira. (847. Sok. 5, İzmir)
- o KÜÇÜK FEDAİLER. Fikret Arıt'ın romanı. İstanbul, Fırkiye Yayınevi. 77 S. resimli. 250 kuruş.
- o LEYLEK SULTAN. Müzikli, dans

lı çocuk piyesi. Yazan : Haldun Marlaş. Müzik : İlhan Usmanbaş. Ankara, Resimli Posta Matbaası. 52 S. metin dışında fotoğraf.

TÜRKİYE

VAKIFLAR

Bankasındaki

TASARRUFLARINIZ

SİZİ

SAADET VE

HUZURA

KAVUŞTURUR

UGUR K.

(Basın : A - 2638/34)

Yağmurla Gelir Anılar

Bir sokak hatırlıyorum. Çakıl, çukul kaldırımlar... Tahta telefon direkleri. Bahçeler hatırlıyorum. Bahçeler; dört köşe, ağaçlıklı, taş duvarlı... Ortalarında iki katlı evler... Gerçek mutluluklar hatırlıyorum. Tüketilmiş bir yaşam içinde. O sokaktaki katıksız sevinçleri hatırlıyorum. Horozlar bir başka öterdi. Bahçelerde bir sürü solucan olurdu. Daha çamurlu, daha civık civık... Ve bir sürü duvar dibi çiçeği, kirli yapraklı. Yollar o cins mutlu uzar gider, o cins yolların bitiminden öylesine parlak sarı güneşler doğardı. Yıldızlar daha çokmuş gibi gelirdi. Tahta mandalların ucundaki çamaşırlar daha beyaz...

Gerçekten mutluyduk
Gerçekten sevinçli,

— Şu kiraz ağaçları var ya hani; yan bahçedeki, ev sahibi görmeden koparmalı kirazları; yeşil, kırmızı, sıska sapsız... Çöplerni sokağa fırlatmalı. Sonra da duvara çıkıp güzelce yemeli. Çabuk olun. Çabuk. Kaçın. Ne duruyorsun be. Moruk pencereden bakıyor. Bir tane daha kopar. Merdivenleri inene dek. Öüne baksana eşek. Hepsi yere düştü. Kirazlarını. Kirazlarını isterim. Ya seninkilerden ver. Ya da moruğa söylerim en çok senin kopardığını, hem de dalı da kırdığını... Ya bakkal Ahmet Efendi'deki şekerler... Küçük, dört köşe, beyaz üstüne çizgili... Mavi, kırmızı. Yeşil, sarı. Mor, pembe. Ben kırmızılar-

dan isterim Ahmet amca. Onbeş kuruşluk. Al işte yirmi beş kuruş. Annem dedi ki, şey... Üstüne on kuruş verecekmışsin. Off nasıl yapıyor elim. Güneşten erimişleri vermişsin hep be Ahmet amca. Bir tane de kalem; köşeli, köşeli olanlardan. Altı köşe... Ama siyan yazsın. İyicene kömür gibi. Öğretmenim kızıyor sonra. Okuyamıyorum, diyor. Ne yapayım. Kızıyor işte. Kalemler, nasıl bir hoş kokardı. Şekerler ne tatlıydı. Simitler ne çok susamlı. Bakkal amcanın ne uzun sakalı vardı. Ama ne komik adamdı değil mi? Hep fazla leblebi verirdi bize. Şu karşiki ev var ya. Hani içi boş. İşte, o evde hayaletler varmış. Geceleri, herkes uyuduktan sonra, çıkarlarmış ta, evde gezerlermiş. Biri de Koca Mustafa dedymiş. Elbiseleri beyaz. Yüzleri korkunç. Öcüler. Kapıları açarlarmış. Kapanlarmış. Gıcır. Gücür... Karanlık odalarda soğuk bir korku. Tiren düdüğü gibi upuzun bir özlem, yaşamadan yana. Köşeler soğuk. Pencereleden cam parlaklığı. Gözleri çukur çukurmuş öcülerin. Boş bakışlı. Hamam böceği gibi kapkara. Elleri uzun, kar beyazlığında, buz gibi... Oh teyzeciğim teyzeciğim, korkuyorum. Elimi tut. Yarın akşam perili eve gideceğiz. Hava karardıktan sonra. Yıldızlar çıkmadan önce. Ayşe, Kara Gönül, bakkalın oğlu Ahmet, Ali, ben. Geçen gece, Kara Gönül görmüş hayaletleri. Hem de gözleriyle görmüş. Ninesiyle oturuyorlarmış, mutfağın önünde. Birden bir sesler gelmiş evden. Acaip. Korkunç. Işıklar yanmış odalarda. Beyaz elbiseli kişiler geçmiş, pencerelerin önünden. Elleri açık. Dua eder gibi tıpkı; havada, gitmişler. Gelmişler. Girmişler. Çıkışlar. Gölmeşler. Çok çok... Gönül'ün annesi «Ev sahipleri kiracılara evi göstermeğe gelmişlerdir.» demiş. Kara kız korkmasın diye. Ama inanmamış Gönül, «Ben korkmayayım diye öyle söyledi.» dedi bize. «Sanki ben korkarmışım da.» «Dedim ya teyzeciğim Gönül gözleriyle görmüş. İki gözüyle birden. Vallahi, billahi, diye de yemin etti. Yeşil de tuttu. Tuttu da yeşili Camiye giderim ki dedi. Biz de inandık. Niye inanmıyalım hem, değil mi teyzeciğim. O kız hiç yalan söylemez.

**

Kız Ayşe elele tutalım. Bakkalın oğlu önden gitsin. Hadi be yürüsen. Ali korkuyormuş. Koorkaak.

Gürültü etmeyin. Yavaş yürüyün. Gönül'ün ninesi duyarsa peşimizden gelir, sonra. Görürsünüz o zaman. Önce şu pencereden bakalım. Burası oturma odasıymış, eskiden. Ya gelirse şimdi hayaletler. Kolumuzdan tutup içeri çekerlerse. Eee ne olacak bağırırız. Hiç bağırılır mı kız. Deli mi ne. Komşular duyunsunlar da annelerimize söylesinler di mi? Dayak yersin de o zaman, görürsün gününü. Aptal. Bakın şimdi, beni dinleyin. Bağırarak yok. Gürültü de etmiyeceksiniz. Bir şey olursa bakkalın oğlunun elinde sopa var. Biz de birer taş alırız, olur biter. Yarın da kimseye söylemiyeceksiniz. Anladınız mı? Hey çocuklar koltuğun üstündeki beyaz örtüye bakın. Ucu kalkmış. Ahmet be sopayı sıkı tut. Hasan beylerin gideceği gün biz gelmiştik. Ninem birşey verecekti. Raziye hanıma. Kadın koltukların üstünü örtüyordu. Çıkarın baktım da hiç böyle örtülerin ucu filân kalkmış değildi. Hepsi dümdüzdü, vallahi. Yaa öyle mi, Ali bak ne diyor Ayşe. Örtülerin hepsi düzmüş o gün. Ben bir tane daha taş alıyorum lime. Haydi gelin öbür odaya gidelim. Kapıya bakın, kapıya. Nasıl aralık, değil mi? Karanlık be, göremiyorum ben birşey. Uydurma, hiç te karanlık değil. Ben pekâlâ görüyorum. Aaa yerde kan lekeleri var. Yok be sen de, bir şey dökülmüştür. Aptal. Ukalâ. Bu Ahmet de hep böyle yapar, işte kan lekesi diyoruz, kan lekesi olacak. Yaaa sahidenden de, öyleymiş. Ay anneciğim. Sus kız ne bağırıyorsun. Demedik mi bağırarak yok diye. Gördüm, gördüm. Ne gördün söylesene. Kapıda işte kapıda. Söyle çabuk ne var kapıda? Kilitte be. Baksanıza tırnak var kilitte. İnsan tırnağı. Kadın tırnağı. Uzun. Kapkara olmuş hem de. Adam öldürmüşler burda. Uğursuz bu ev. Kaçalım. Susun, susun. Duyacaklar şimdi. Ayyy işte kapı açılıyor. Vallahi de, billahi de. Açılıyor. Açıldı. Açılı... Hayaletler geliyor.

Bir hayaletli ev hatırlıyorum. Boş, korkunç. Korkumuz da mutluluğumuz. Mutluluğumuz da çocukluğumuz. Bir yaz akşamı; üç beş yıldızlı serin, karanlık; korkudan evin camını kırmıştık.

Bir iki üç buçuk. Dört beş altı buçuk. Yedi sekiz dokuz buçuk. On buçuk. Üç kama yaptım. Yan-dın yandı. Mızıkma. Sıra Güneş'te.

Hayır bende. Ben senden sonraydım. Güneş te benden sonra. Aaaa Gül geliyor. Ne koşuyorsun öyle, kız. Çocuklar, çocuklar bakın size ne diyeceğim. Hasan var ya hani!.. Karşığı evde oturan. Sümükli Hasan. İşte o... Biraz bu tarafa gelin. Kimse duymasın. Bana da Leylâ söyledi. Leylâ'ya da Sümübül söylemiş. «Sen benim en iyi arkadaşım-sın. Ondan söylüyorum. Kimseye söyleme» demiş. Leylâ da benim en iyi arkadaşım. Ben de yemin ettim. Haydi şimdi siz de yemin edin kimseye söylemeyeceğinize. Vallahi. İki gözüm kör olsun. Yeşil tuttum, camıye gittim. Billâhi. Arap olayım ki. İşte o Hasan var ya. Sümübüle demiş ki, «Seni seviyorum» demiş. Sümübül de «Annene söylerim» demiş. Hasan bu sefer «Söyle bakalım, ne yaparım sana» demiş. Sümübül tam gideceksen o pis, sümükli Hasan Sümübül'ün eteğini bir çekmiş. Öyle fena yırtılmış ki. O da ağlamaya başlamış. Hasan'ın anne si hepsini duymuşmuş meğerse Tutmuş Hasan'ı, güzelcene bir dövmüş, bir dövmüş ki görmeyin. Şimdi Hasan buradan geçerse sakın gülmeyin. Bilmiyoruz zannetsin. Yarın öbür kızlar da gelince alay ederiz. Aaa, zavallı çocuk. Eize ne sanki. Lâf bize nesi var mı? Unuttun mu daha geçen hafta kolumu nasıl cimdirmişti. Sonra da senin yeni topunu patlatmıştı. Haydi yine top oynayalım. Yok artık dönme oynamıyalım. Yeniden sayışalım. Oooo, Mooo iğne battı. Canımı yaktı. Tombul kuş, arabaya koş. Arabanın tekeri. İstanbul'un şekeri. Hop, hup altın top. Bundan başka oyun yok. Ay may kumay. Birinci benim. Üç dönme on şıp şıp. Ayyy, önüne baksana be. Senin yüzünden yandım. Gül seksek dönme, ei üstü dönmede kalmıştı. Şıp, şıp şıp şıp badem, fındık, el el üstü kepe. Of, çok şükür bitti. Ben hep bunda yararlanırım, çünkü. İki dönme bir sepet, on şıp şıp bir avuç içi kepe. Aaaa annem çağırıyor. Şu yemek vakitleri de ne çabuk geliyor. İyi ki bir sokağa çıkıyoruz. Hemen çağırıyorlar. Heey çocuklar ben uyuyormuş gibi yaparım. Saat üçte kalkarım. Annem bırakmazsa pencereden atlarım. Gönül'lerin arka bahçesinde toplarız. Hani tırın yapacaktık ya. Hani Allahısmarladık. Güle güle. Sakın sahiden uyumayın.

İşte yerde yine toprak var. Biraz su koyarsan çamur olur. Vi-

cık vıcık. Oysa ellerimiz artık başka çamurlarla pis. Şu parmağımız da kıskançlık. Avucumuzun ortasında kötülük, tüm elimizde başkalarından çalınmış mutluluğumuz. Bir başka kirli yaşamdı o özlediğimiz, uzak uzak bir zaman önce. Şimdi düşlerimizin en büyük yerinde çamurlar var. Ah, ellerim parmaklarım, neredesiniz? Islak, kahverengi toprak... Öz toprak. Ben kavağın dibine, dibine ya-

pacağım fırınıma. Ahmet el arabası ile kum getir. Ay, elbisem kirlendi işte. Önüne baksana. Ne sallayıp duruyorsun öyle çamurlu ellerini. Küreğim nerede? Kovamı alın ama sonra yine getirin. Benim fırınım yuvarlak oldu. Üç pencere, bir kapılı... Aaa kardeş bakma. Herkes bitirsin öyle bakarız. Gönülcüğüm senin işin bittiyse bana biraz yaparak getirsene. Fırının önüne koyacağım. Sanki çimenlikmiş gibi. Azıcık ta fındık kabuğu... Hani, dün yemiştik ya, onlardan. Börek yapacağım. Haydi, gidip ellerimizi yıkayalım. Ali burada dursun da kimse yıkmasın, fırınları. Yaa aptala da bak. Asıl o bozar. Geçenler de ninem pencereden bakıyormuş. Biz de yokmuşuz. Bütün fırınlarımızı yıkmış, ayağıyla pis ne olacak...

*

**

Masallar, toplar, öncüler, şekerler, taşlar, çamurlar, bebekler, sokaklar... Ve hep sokaklar. Sizi alıp düşlerimin en üst rafına yerleştiriyorum. Ve bir maydanoz bahçesi... Bir de bir maydanoz bahçesi hatırlıyorum. Evin arkasında, etrafı taşlı... O zamanlar güneş başka türlü doğardı teyzeciğim. Yağmurlar başka yağar, gök başka renk olurdu. Ben, sen; biz teyzeciğim; ikimiz o maydanoz bahçesini sulardık. Ellerini nasıl da bembeyaz, o yol yol buruşmuş, yanakların öylesine yumuşacık. Hani sen bir gün ne çok solucan toplamıştın, maydanozların arasından. Ya küçük ibriğimiz, çeşmemiz! En güzel masallarını maydanozların yanında anlatırdı. Oh, güneş, güneş ne kadar sıcak. Oraya gidelim yine. Islak toprağa, yeşile, maydanoz kokusuna... Sen yine elimden tut teyzeciğim. Ne olur saçlarını yine öyle topuz yap. Bembeyaz saçların. Beyaz benekli, uzun elbiseni giy. Sakın, ama sakın enfiye kutunu da unutma. Gözlüklerini de tak emi. Saçlarını da sen ör-

Maydanozlar bizi bekliyor. Kökleri senin suladığın toprakta; ıpsıslak...

Evet sizi çok seviyorum, masallar, sokaklar, şekerler... Sizi en üst rafına yerleştiriyorum, düşlerimin. Seni, teyzeciğim, maydanoz bahçesini; ikinizi, göğün bir noktasından bir ip sarkıtıyorum; uzun sağlam ve ikinizi ucuna asıp düşlerimin üstüne sallandırıyorum. Binlerce mumluk lâmba misali. Raflar aydınlansın diye.

Pazarlarda maydanozlar var. Tarlalarda, çarşılarda, bahçelerde, balkonlarda, mutfaklarda, yemeklerde... Ama hepsi pis kokuyor. Yaprakları çirkin. Uçları sarı sarı Maydanozları eken insanlar var. Toplayanlar. Sulayanlar, pişirenler, ayıklayanlar, yiyenler, sevenler...

Oysa teyzeciğim tümü bundan öte uzak bir yabancı. İnsanlar ve maydanozlar... Artık toprak da başka kokuyor sanki!.. Ve ben insanları bu başka toprakta tanıyorum.

Bir Zamanlar

Bilmem kaç yüz güneş batışı önce senle beraber geçmiştik bu sevinçli yollardan. Saçların bembeyazdı. Elimi tutmuşsun. Elim, elinde sımsıcaktı.

Hem biliyor musun, ben artık kısa etekli elbiseler de giymiyorum. Kurdele de takmıyorum. Tah-ta oyuncaklarım da yok. Askılı çantam, cepli önlüklerim... Kimse senin gibi masal anlatmıyor. Ellerim de çok üşüyor, hem. Artık her şey değişti. Senden arta kalan gülmeleleri sondan üçüncü damlasına dek tükettim. Şimdi... Oysa söylemem daha iyi olur.

Teyzeciğim, iyi ki sen yoksun. Çünkü.. maydanoz bahçemizin yerine çöp dökmüşler. Geçen gün gittiğimde gördüm.

Umumi Mağazalar T. A. Ş.

Mallarınızı beş limanda karşılar, gümrükler, nakleler, sigortalar, talimat gereğince satışına aracı olur. Depolarında korur ve bütün masraflarını karşılar.

ŞUBELER:

İstanbul - İzmir - Mersin - Samsun - İskenderun.

GUY DUMUR'DAN
GÜRKAL AYLÂN

Kurban

Desen : Fikret ÖTYAM

Beni arkamdan vurdu bahar, beni toprağa, yağmur suyunun serinliği içine attı, yüzümü yemyeşil çimenleriyle temizledi bahar. Bunlar senin öpücüklerindi. Derken kış geldi. Keşke kıvrılmasaydım köşeyi, keşke geçmeseydim sizin sokaktan, ama başka türlü edemiyordum yalnızken elimden gelmiyordu geçmemek. Gözlerimi kaldırmama gerek yoktu; orada, göz düzeyinde, sokak fenerinin altındaydılar apaydınlık. Erkek, yukarıya kaldırmıştı yakalarını yağmurluğunun, tanıyamadım onu. Ama, elini atışından, saçından bildim diğerini. (Yalnız kokusu yeterdi saçlarının.) Büyüdükçe büyüdü yumruğum katalarına yaklaşırken; ikisine de birer tane indirdim, bir de sokak feneri.. bir yağmur gölü kadar. yağmur damlaları kadar parlak sokak feneri ve sonra karakoldaki mavi lâmba. Yapraksız, kuru ağaçlar pencere camlarına dayanmışlardı, polislerin iskanbil cynadıkları odada keskin bir ışık vardı. Tam altımızda metro işliyordu; (sıcaklığını duyuyordum ayaklarımın altında) bir ırmağa, bir boğa sürüsüne benziyordu, dağların, korkunç bir serinliğin tadı vardı kafamda. Bir yapının bol ışıklı, aydınlık bir penceresini gördüğümde aynı tadı bulmuştum. Gözlerimi yumdum, dağ yeniden bana dönecekti: çan ağaçları, son kar birikintileri arasında

ki ilk nerkis, kereste kokusu, ormanın kokusu, kar da esinin kokusu. Hepsini hepsini gördüm gözlerimi açtığımda.

Gözlerimi açmadım. Kapalı gözkapaklarım ardından, alınımın derisi içinden, kemikleri içinden, terim ve kanımdan gördüm onları. Nasıl tanımuştım, nasıl? Yoo, hayır, tanımamıştım ki. Kimdi o? Ya diğeri? Ya ben, öpüştüklerini görünce kendini yitiren, işin içyüzünü anlamıyan, anlamak öğrenmek için canını vermeğe hazır olan BEN kimdim? «Sen annenin kucagında değil miydin?» deyip bir güzel utandırabilirdim onu. Ama başka şeyler oldu işte; onların orada, sokak fenerinin altında durmaları, sonra, ne bileyim, ayaklarımızın altından metronun geçmesi.. Ev, kocaman demir kapı, kaldırım ve zaman, olanca tezliğiyle üzerime geldi. Çıt yoktu ortalıkta; yalnızca, bir an için metro ve metronun beni onlara iten gürültüsü. Alnımı kaplayan terlerin arasından, onun gizli, örtük yüzünü, soluk ağzını ve gaz alevi gibi mavi - yeşil gözlerini gördüm. Önce adama vurdum; diğerine belki de vurmuyacaktım, evet evet, vurmuyabilirdim solgun dudaklarından kısa bir çığlık, fare ciyaklamasına benzer bir çığlık kopmasaydı. Beyninde çakan şimşekleri gördüm o an. Şimşek miydi, yoksa ateş mi? Nasıl, ne çeşit bir taç, ıslak saçları üzerinde daha güzel dururdu, bil-

temmuz ortasında erdek'te

Temmuz ortasında Erdek'te
İnsanlar balık, insanlar su.
Yangın süredursun kentlerde
Şimdi allık, pudra, kolonya yerine
Çıplak, yanık ten buğusu
Tüter mevsim boyunca Eraek'te.

Ve gereksiz bir şey elbise
Kadın, erkek bir strip-tiz, numara.
Çıplak kolu, bacağı, sırtı omuzu, göğsü
Temmuz ortasında Erdek'te
Allık, pudra, kolonya yerine havada
Balık, yosun ve yanık ten buğusu.

Ahmet ALTÜMSEK

miyorum. Ama kollarımdaki ağırlığını, saçının kokusunu, dokunduktan sonra elime bulaşan ıslaklığını pek iyi anımsıyorum; sonraları, elimi için cebimden çıkarmadığımı polis anlıyamadıydı: saçının ıslaklığını elimde tutmak, uzun zaman korumak, yitirmemek istiyordum. Şimdi elim, baharda, yani otların kar altından başlarını uzattıkları dönemde esen dağ esisinin kokusundan yoksun kalmaktansa ölümi yeğliyor.

Hastalıktan yeni kalkmışım daha, metro geçer, ben bekler, sen gelmezken, ayağımın altındaki toprağın her titreyişinde bahar esintisinin mis gibi kokusuyla bana dönmesi bu yüzdendi. Seni ilk gördüğüm zaman, dışarıya yalnız olark ilk kez çıkıyordum. Daha önce kafamın içindeki çekik gürtlüleriyle uyumuş, aylar ayı, yıllar yılı arasına göğü görmüş, çokça uzak kalmışım ondan. Sonra bahar esintisi geldi, saçındaki nerkis, saatler, herkes için bir olan günlerle birlikte, ait oldukları yere döndüler. Senin ırmakta yıkanişını görmek için, kafamı soğuk su musluğunun altına koydum; sen giyinmeğe başlayınca başka yana bakmadım. Göğsün ekmeğe gibi bembeyazdı, başımı karnına dayadım, su damlaları omuzlarıma süzülürdü; çıplak karnını öptüm öptüm Üşümüş titriyordum. Çimenlere uzanmanı istiyemezdim. Sevmeği başaramadım seni o gün, hastabakıcı gelirse diye korkuyordum, korkmamam, yanbaşında uzun süre omuzlarıma dökülen saçlarıyla sessiz ve kımlıtsız kalabilmem için günlerde beklemem gerekti.

Seni görmeden önce ağlıyordum, görünce sustum. O herifin kollarında görünce seni, gene ağladım, ama yabansı bir zevk duydum vururken. İpislaktı elim gözyaşlarımdan, onlar güç verdi bana, bir

boğa gibi vurdum vurdum, geçen yılki baharın bana döndüğünü duydum o zaman, elimde korudum saçının ıslaklığını. Birşey söylemedim polise; beni tokatlarlarken, seni ormana giden yolda, solgun yüzünü çevreleyen sarı saçlarıyla, minik ağzın ve güzel gözleriyle ilk gördüğüm zamanki kadar olsun acı duymadım. Bir yumruk patlatmışım yüzüne, ama çok kötü vurmuştum, biliyordum çok kötü vurdum, kanın akmalı ve bir taç olup başını süslemeliydi, sana o güzel tacı veren bendim.

İrmağın suyundan içtik. Güldük durduk katıla katıla, bütün tezliğimizle patıkaya inerken gülmemi durduramıyordum, sen de gülüyordun ölesiye. Hâlâ işitiyorum kahkahanı; kırmızı rengi ve kokusuyla, tıpkı bir zamanlar - şu anda yerini anımsıyamıyorum - sahip bulunduğum küçük odam. Kahkahanı dinliyorum; kanımın içinde sallanan, tın! tın! tın! eden oyuncak çanlar gibi, kollarımı, bacaklarımı baştanbaşa dolaşmada; bu sese dayanamayacak duruma gelince odama çıkıyor ve yağmurun yağışını seyrediyorum.

Çok geçmeden görülmez oluyor; çamurun içinde yuvarlanan, çabalayan bir vücut çıkıyor ortaya, bana benzeyen bir hayvanın vücudu bu (köpek ya da kedi), çünkü yalnızım ve mutsuzum. Onu göremiyeceğimden korkuyorum pencerenin yanından ayrılırsam; yaşamım boyunca, kahve'lerde, caddede ya da şurada burada görmüş olduğum tüm kadınları anımsamağa çalışıyorum. Bir kurtulabilsem şu yerden acunlar benim olacak, sokaktaki kadınları bir görebilsem, ama bana, onun ölmediğini söylediklerinden beri polisten ve ona raslamaktan çok korkuyorum, inanamak çok güç buna, ölgün yüzünü yakından gördüm çünkü, ipek saçlarını, kıpkızıl tacı - kucak dolusu ölü yaprağa benzeyen vücudu kollarımda.

Onunla geçen günlerimin önemli dört beş sahnesini çizmeğe çalıştım: birbirimizi ilk görüşümüz - ırmakta yıkaniş - Paris'e birlikte dönüşümüz - onu yağmurda saatlerce bekleyişim - sokak feneri altında başka birinin kollarında yakalayışım. İyi ama, sözcüğümü, bekleyişi nasıl tanımlarım? Yüzlerce şey unuttum herkez, yazdıktan sonra unuma gelir. Beni bir öptüşünde bayılacak gibi olduğumu söylemiş miydim?

Olanı biteni unutturmak istiyorlar bana burada, ama ne çıkar bundan? Gölgelelerinin gözüktüğü anı, yağmurluğun kalkık yakasını, sokak fenerini ve kaldırımındaki gölcükleri hiç görmeyecek, güzel başı üstündeki ateş rengi tacı unutacak, kopardığı çığığı ve attığı kahkahayı hiç duymayacak, yabansı gözlerini hiç düşünmeyecek miyim yani? (sevişirkeza gözlerini kapardı; göğsünden, kollarından, bacaklarından hiç mi hiç çekinmezdim o zaman)

Kollar, bacaklar, karnın. Çok iyi bilirim bunları; benim de kollarım, bacaklarım ve karnım var; elimi de, yazı yazarken görüyorum, ama onunkiler başka, bir yonturum kolları, göğsü ya da kalçaları. Soğuk ve beyaz. Nasıl da sevişirdik, hoşuma gidiyor bunu anımsamak, nasıl dolardı vücuduma kollarını, bacaklarını, nasıl boğulurdum altımda bir kayık gibi oynayıp dururken. Anımsıyor ve unutuyorum. Üzü-

cü, umutsuzlaştıran birşey bu. Hani uzun süre beklersin beklersin de, neyi beklediğini unutursun sonunda, ona benziyor. Burada olsaydı, herşeyi anlattı bana, yine sevişirdik belki de, nasıl sevişildiğini unutmuş cimama rağmen. Bütün bunları unutabilir mi insan? Bir süre önce hastabakıcıya açtım içmi. Güldü ve bunlarla kendimi üzmemem gerektiğini söyledi. Hem yaşlı, hem çirkin hastabakıcı; korkuyorum ondan. Saçını hiç görmedim. Bir gün örtüsünü açar da, kanatları, tüyleri yoluk bir kuşa benzeyen sarımtırak ve yumuşak kafasını, hattâ beynini görürüm, diye korkuyorum. Okşamağa bayılırım bir kadının saçlarını.

Tepesine indirince yumruğumu, kollarıma düştü; yağmurlu, ipince saçlarını elimde tuttum. Yanmasını ve soğuk kokusunu elimin içinde sakladım, yağmur ve baharın kokusunu, tatlı kan kokusunu; altından, sokak feneri altından, onun saçları, kusursuz vücudu altından geçen metronun çıkardığı gü-rültü gibi, kanım da bir ses çıkarıyor dolaşırken, ırmağın akışına benzer bir ses. Onu öyle kaskatı, kollarımda salladım: ırmağımı, çağlayanımı salladım. Seni ilk gördüğümde, koskoca bir ormanı sallayacak kadar güçlüydüm; şimdiyse öylesine zayıfım ki, yatağım bile taşıyamıyorum seni, anlıyorum uçsuz bucaksız gri göğün pencereden taşıp gözlerime geldiği sıkıcı odamdan kaçmak istediğini.

Kapı açıldı. Ürktüm bayağı, kimse girmedi. Yerimden kalktım kapamak için, sersemledim, senin geldiğini anladım ossaat, saçlarının, omuzlarına dökülen rengi bozuk, koyu kan içinde yüzdüğün'i görünce korktum ama. Oh, hayır! Kan görmek istemiyorum! Ya gözlerin nerde? İncecik kolları, açık ağzınla ürktüyorsun beni, zor tutuyorum kendimi lağurmamak için; bağırırsam eğer seni uzaklaştırırlar, bense burada olmanı istiyorum, böyle solgun ve ölgün. Kapıyorum gözlerimi, benimkilerle yer değiştiriyor gözlerin şimdi. Yanaklarımı dolaşan aynı kan mı?

Aynada kendimi seyrettim. Ben de çok solgundum, fakat bir yanımdan kan akmıyordu; bahar esintisini düşünerek soğuk suyla yıkandın, daha iyiyim böyle; hâlâ odadadır sanıyorum, göremiyorum oysaki. Nefret ediyorum ondan. Yüzünü avuçlarım arasına alıp sıkmak, sıkmak... Yüzü ne güzel, korkuyorum ondan; ağzından ve göğsünden daha güzel bir çiçek var mı? Bir hareketle koca gövdeni devirecek kadar büyük mü elim, bacağına vücuduma nasıl dolar, öpücüklerime nasıl gülersin? Açık olan bir şey varsa, benim gülmediğimdir o da. Ya o herif, ya o güldü mü? Nerde o- Öldürdüm mü onu? Şimdi derin, kemiklerin üzerinde çırılçplak uyuyacak olan o mu? Yoksa yine ben miyim de haberim yok?

Yanıbaşında her gece yerimi bir hayvanın aldığını düşündüm; bir hayvan ki o benim, ama bir ayıbalığının sarı benekli, ıslak derisini sırtına geçirmiş bir köpeğe benziyor. Seni birkaç gün önce yanında bu köpek olduğu halde gördüm, bir bulut denizinin üstünde uçuyordun. Saydam gıysilerin en küçük bir dalgacık bile yapmıyordu, ıslak derili köpeğin ken-

seviye uzanan dudakların

Seni sevmek bir savaştı uzaktan.
Sular gibi dudaklarımız vardı.
Kıyn boyunca azalan tekne midir o batan
Gülüşlerindir o uzak saçlarını götüren ülkesine
Her yalnızlık gibi bir aşk
Korktum seni görünce bir aşk demektir bu
Ben hey biraz sakalsız asker
Dünya mıdır seviye uzattığın öyle
Şimdi birazdan tırnakların uzayacak güleceksin
Nedir sevdiğin öyle sular gibi mutlu
Silâhlar kadar mı acı o öpüşlerin
İlk korkusu gülüşlerimizin büyütür gözlerimizi
Odam. İstasyonlar kadar dolu dudakları
Bir yorgun çaydır belki, içilir akşamları
Bir isyan yaşatır dudaklarımız
En olumsuz ülkelerinde aşkımızın
Sevmek seni bir kadar
Büyük ve acı.

Özkan MERT

dimden, tutsağınan başkası olmadığının geç farkına vardım.

Bir gün, beni bu köpek görünüşüm altında, öldürmeğe çalıştığım o herifle sevişmeni seyretmeğe zorlayacaksın, ben de suratı meydanda olmayan o kalkık yakalının seni zevkten nasıl inlettiğini göreceğim. Burada da her gece inleyen bir kadın var, ama acıdan inliyor o, bir köpeğe benziyor, burada hepimiz birer köpeğiz çünkü. Suratını görmedim o herifin vururken, hemen yuvarlandı yere, hiç karşı koymadan, mendebur suratını göstermeden içine düştüğü bir kara su gibiydi kaldırım. Bir kum torbasına vurmuşum sanki. Yatağa yumruğumla vururken aynı şeyi duyuyorum; karakolun mavi ışığı gözlerimin önünde parlıyor, sonra kendi yüzüme vurmuşum gibi, yumruk benim surata iniyor.

Bu renkler, bu sesler miydi beni hergün mahveden, diyorum bazan kendi kendime: sözgelimi, üzerinde kandan bir taç olan sarı saçı. Yüzü ve yumruğum; yumruğum deniz kenarında bulunanları arıdın bir cam yuvarlağa, alınına çarptı. Biliyor musun, üzüntüsüz hâlâ içimde. Yumruğumda, alımda her an binlerce cam parçası kırılıyor ve çok üzüldüğüm zaman, her renkten birer mermer taşı oluyorlar. Gözkapaklarım altında, ağzıma içindeler, uyurken, boyuna kusuyorum onları; karnımda, kulaklarımda. Kemiklerimi kemiren ses, sahilleri kemiren denizin sesi kadar gür. Dalgalar, tuzlu esi, kum, herşey gözlerime, ağzıma, kulaklarıma doluyor, cam yuvarlaklar dışları arasında çatlayıveriyorlar. Görünmüyor ama, sana vurduğumda nasıl kan aktıysa, benden de öyle kan akıyor. Kanım tuz-

lu kayalardan yapılma, yuvarlanıp duruyorlar içimde. Sabahleyin ıssız bir kıyıda yatmaktayım, çıplak ve beyaz vücudumu, denizi görüyorum. Başlıyorum ağlamağa.

Görüyorsun ya, gece gün çevremde olup bitenden haberdarım, hiç yakınmadan, başa gelen çekilirdiye bütün bu sıkıntılara katlanmağa başladığım danberi.

Pencereye gittim ve açmam yasak edildiği halde açtım; yağmur durmuş ve bulutlar hafifçe kızarmıştı. Bu kasvetli odaya bırakıldığım günden bu yana ne zaman yağmur yağsa, güneşin çok uzaklarda da olsa, zamanın öbür yanında da olsa var olduğunu düşünmek sevindiriyor beni. Oraya gitmem mümkün olsaydı, gidecek gücü bulamazdım kendimde, kısa bir süre önce bir ağaç dibinde gördüğüm göle benzeyen ilk yağmur gölü beni durdururdu. İlk ağaca baktım; sonra korkmağa başladım ölü dalların arasındaki kızıl gökten, yayılmakta olan karanlıktan; bir otomobil sesi uzaklarda, bana niçin burada, bu camın arkasında kaldığını anımsattı. Bir yağmur gölü vardı ağacın dibinde, geri çekildim titreyerek. Eminim ki, bir dakika daha kalsaydım, yanyana görecektim ikisini de. Onu kolundan, ya da omuzlarından tutmakta özgür olan adam, belki de yüzünü gösterecek ve tutsaklığımıza gülecekti. Aynı kara gölcü. Başı kaldırımın kenarına çarpmasın diye kollarıma almıştım güzelimi. Öldürmek istiyordum onu, yumruğumu gözlerine batırmak, boğmak, ne bileyim, kaldırıma düşüp yaralanmasına olamak vermiyecek herhangi birşey yapmak istiyordum.

Artık iyice biliyorum ki, ne o var, ne o yumuşak omuzları, ne de ağzunda, ellerinde bahar esintisi olduğu halde bana geldiği gün. Dün kafam karıştı, güç belâ anımsayabildim: bahardan sonra kış geliyordu ve onu yarı yarıya öldürdüğüm için beni sevmesine olanak yoktu.

Kafamdaki acının, benden vuruşuna karşılık aldığı intikam olduğuna inanıyorum; ne kadar acı çektiğimi bilseydin keserdin işkenceyi. Seviştığımız günler, avuturdun beni üzüntülüysen. Peki ya öbürü, onu da onu da avutuyor muydun? Bej renkteydi yağmurluğu, yakası kalkıktı; şapkası yoktu, senin güzel yüzünü saklayan bir kara örtümcek gibiydi. Elimle ezdiğim bir örtümcek. Vurdum, vurunca onu yukarıya bağlayan iplik koptu; ayaklarımızın dibine düştü. Kollarıma aldım kızımı, kanlı müzi geriye düşmüş, vücudu vücuduma değiyordu ilk kez olduğu gibi.

Koca kış geçmiş ve sıcaklar başlamıştı. Karın yerini alan ot ve çiçekler senin vücudunun kokusunu taşıyordu. Gıysilerini çıkardı, başını saklayarak, yarı soyunuk, ayakta durdu, uzun bacakları vardı. Sen

bir çiçektin benim yanımda, ya da gözleri kapalı küçük bir hayvan, kokusunu hiç unutamadığım kar gibi eriyen göğüslerini okşamaktan bıkmıyordum. Saatlerce sessiz kalmanı istiyordum, hiçbirşey başlamasın, hiçbirşey bitmesindi, işte şimdi çam ormanında yatıyorsun, sonra yeniden sokak fenerinin altında, yüzün kan içinde, kollarımdasın, metro ırmak gibi akıp gitmekte.

Sık sık kollarıma alırdım seni, dudacağım dudacağına değinceye dek sarılırdım, seni o yabancıyı öperken gördüğüm son geceki kadar yalız, bırakılmış ve mutsuz duyardım kendimi herkez. Bundan sonra öylesine hastalandım ki, herşeyi unuttum; bir sabah saçındaki yağmur damlalarının kokusunu taşıyan esinti açık pencereden bana döndü; uçtun bana varmak amacıyla, odama doluverdin. Beni ölmünün ağırlığıyla doğdun geceleyin, öyleki, ne konuşabildim seninle, ne dokunabildim bir yerine. Biraz daha uyumağı çok istiyordum, ama çok geç. Dağ, senin sessiz gültüşün, gri gözlerin, vücudunun sıcaklığında geçirilmiş uzun saatler, tüm korkularım, sokak, kapının önündeki o çift, gözlerimi yakan o acı, ağızındaki kanın tadı, hepsi hepsi bana döndü yenden.

KOLTOR YAYIN 4

1962 YILINDA
İKİ MİLYON
LİRALIK
APARTMAN
DAİRESİ
ARSA VE PARA
İKRAMİYELERİ

HESAPLARINDA EN AZ 200 LİRASI BULUNANLAR
VADELİ HER 80 LİRAYA VADESİZ HER 100
LİRAYA BİR KUR'A NUMARASI ALIRLAR

TÜRK TİCARET BANKASI

(Reklâmcılık : 1865/35)

Y E D İ T E P E

Dergisini Okuyunuz
Okutunuz

Bir sevinç Bir üzüntü

Sabahın alaca karanlığı. Sis sarmış ortalığı. Valizim elimde gene yollardayım. Ama artık aynı, belirli yerlere kaçmak bana usantı verdi. Otobüslerde, trenlerde pencereden gene o dağları, ovaları, istasyonları görmek varılması uzayan bir hedef gibiyor beni, huysuzlandırıyor. Boş, böyle sessiz bir sabahta caddeleri adımlarken uyuyan dostlarımı düşünüyor gülmüşüyorum. Az sonra tekdüzen hayatlarına uyanaçaklar. Asık yüzler, huysuzlanmalar, homurtular... Tekrar gülmüseyip kendimi kiskanıyorum. Hemen bu sevinç gölgeleniyor! Gene bir şeyler unuttuğum. Yolculukta unutmamak için olanca dikkatimi harcadığım, gene de unutmaktan kurtulamadığım bir şeyler. Kovuyorum üzüntümü, valizimi öbür elim aktarıp yeni bir canlılığa giriyorum.

Akşam harita önümde uzun uzun düşündüm. Görmediğim bir yere yeni yollardan gitmek.. Köyler, köy kahveleri, bir dağ kenarına, bir yol üzerine, bir yamaca kuruluvermiş sarı ışıklı küçük ilçeler vardı. Beş adımlık caddelerini bitirdiniz mi kurtuluşu ister istemez cuman içinde kaybolmuş kahvelerde bulurdunuz.

Soğuk bir kış gününde bilmediğim köyleri dolaşmak, benden bezgin insanlar görmek, sonra daha bir yorgun dönmek. Tahta basamaklı, parmaklıklıklı hanlar, sert, soğuk yataklar, kirli yorganlar, eşek anırtıları... Bunları yaza bırakıp birazını bildiğim, birazını bilmediğim yollardan uzun zamandır övgüsünü duyduğum bir dağa uzattım parma-

ğımı. Otobüsü yolları düşünürken uyuyakalmışım. Sabahla birlik yollardayım işte. Adım adım garajdayım.

Otobüs yükselip alçalan bir melodi gibi hızlanıp yavaşlayarak hanidir yollarda. Hava açıp kapıyor. Su birikintileri, çaylar, dereler. Ova sıkıştırılmış toprak gibi iyice yapışmış. Sürülmüş tarlalarda, otlaklarda bir ölümlük. Dinmiş bu toprak. Taksi! diye haber veriyor muavin arada. Şoför sağa çekilirken işaret veriyor. Daaat! diyen bir kornayla yankılar bırakarak geçip gidiyor özel arabalar, kıvrıla kıvrıla kayboluyor. Canım sıkılıyor! Yıllardır insan boyu ekin görmüyorum bu tarlalarda, bel boyu tütün dallı budaklı pamuk görmüyorum. Ot basmış kavruk ekinler, toprağı örtmeyen tütünlük. Canım sıkılıyor başımı sallıyorum!

Çıplak dağlar, kel, bakımsız, yaşlı, erken kocamış çamlar. Canım sıkılıyor! Akşam üzeri. Ellerin de çıra demetleri köylü çocuklar yollarda. Pörsük memeli inekler, zayıf buzağular, halsiz öküzler yollarda. Kucağında yeni doğmuş bir kuzuyla, sürüleriyle çobanlar yollarda. Az görünüyor bana. Şu kuzular, nesli hızla tükenen tarihi hayvanlar gibi geliyor, canım sıkılıyor! Özel arabalarıyla yanlarında güzel karıları geziye çıkmışları görürüm kızıyorum. Sonra gezmenin, dinlenmenin de bir hak olduğunu hatırlayıp yatışıyorum. Ardından kendime kızıyorum. Sanata, ileri olma düşlerime kızıyorum. Hemen inmek otobüsten dağlara, tarlalara koşmak şu ne kadar sürülse yere yapışmışlıktan kurtulanamış toprağı, havalanamamış toprağı ince-

lemek, istediği gübreyi vermek rüzgârla sallanan insan boyu ekinler arasında kaybolmak, verimli, sarı, başakları okşamak, bel boyunda tütün tarlalarında şakır şakır tütün kırmak sabahlara dek, pestil pestil, kucak kucak taşımak küfelere. Dağlara koşmak, çıplak tepeleri oğalamak oğalamak. Sıktıkça büyüyen, gelişen göğüsler gibi oğaladık ça ağaçlar fırlatmak. Çamlar, kayınlar, pelitler, kara salkımlı bağlar... Of of canım sıkılıyor başımı sallıyorum!

Bana sürülerimiz her gün biraz daha azalıyor, hayvancılığımız ölüyor, sularımız daha cansız akıyor, ormanlarımız yıl yıldan saçlarımız gibi seyreliyor geliyor. Yollarda akıp giden, gelip giden taşıtlara bakıyor biz bu yurttan misafirmiyiz diyorum, biz bu gerçekleri görmüyor muyuz? Toprağı eme eme ne hale getirmişiz, hayvanları kese kese ne hale getirmişiz. Bir mirasyedi gibi harcıyoruz. Biraz daha fazla kazanmak, biraz daha fazla harcamak, karşımızdakinin kesesine darı ekmek için yalan söylüyoruz, gücümüzü onu kandırma da topluyoruz. Herkes birbirini aldatıyor, kafesliyor, kandırıyor, sömürüyor sonra gelsin gezmeler. Yorulmuşuz dinleneceğiz. gelsin gezmeler. Şoför de ne zaman güzel bir melodi çıktı şırak çeviriyor düğmeyi. Kızıp bakıyorum sesim çıkmıyor. O pis müzik, o udlu, darbukalı, o yayvan baygın sesler üşüşüyor sinekler gibi, o naralar. Otobüs durup yolcu alıyor fasıl denen o udlu tefli yaygalar daha bir belirginleşiyor. Kızıp bakıyorum sesim çıkmıyor.

Dereler görüyorum çınar ağaçları uzanmış inceli kalınlı, biraz daha sık olsalar diyorum. Otlaklar görüyorum kel kör niye daha yeşil değil diyorum. Sürüler görüyorum kuru çalılar arasından yeşillikler arayan, üzülüyorum.

Bizi afyon yutmuş gibi uyutan radyo hâlâ şoförün elinde; çevirip duruyor düğmeyi. Batı müziği.. Biraz dinliyoruz, kapamasın diye bakıyorum yüzüne, çat kapatıyor; kızıyorum.

Dört yol ağızları enginar bahçeleri, dört yol ağızları patates tarlaları, dört yol ağızları zeytinlikler. Kızıyorum sesim çıkmıyor.

Öfkeli ikinci ben şırrak açıyor kapıyı bir meydanda, inip dikiliyor. Brötanya'nın dört yol ağzında çarşıya gerilmiş Sarı İsa'sı gibi dikili-

liyor. Gauguin'ler resmimi yapsın, acılarımı, kederlerimi gizsin diye dikiliyor, kollarını kaldırıyor karanlık bastırıyor.

Sabahleyin gözümü açtığımda sağlı sollu çamlar arasından geçiyorduk. Ağaçlar gençleşiyor, yükseliyor, taze sürgünler, yeşil canlı yapraklar umutlarımı besliyordu. Kar yağmış tepelere. Oralara ulaştıkça karlı dalların beyazlığında içim yıkıyor. Aşağılara inip yukarılara çıkıyor otobüs homurtularla, deniz kenarına ulaşıyor. Artık bir yanımız yeşil, bir yanımız mavi derinlerde. Sürüler çoğalıyor ovalarda. Sabah ayazında kepenegi içinde yere oturmuş bir küçük el sallıyor. Zeytinler gençleşiyor, ağaçlar sıklaşıyor bir süre. Memeleri gerilmiş bir inek başını uzatıyor yola, besili buzağılar yayılmaya götürülüyor. Bir söğüt altında, su içinde birkaç ak ördek, ötede tarlasını süren çiftçi. Kayıp oyuncakını bulmuş çocuklar gibiyim. Derinlerde çizgi çizgi bir burukluk umutlanmaya, sevinmeye çalışıyorum. Artık otlaklarda sürüler, yamaçlarda sürüler. Ağaçlandırılmaya başlanmış bir iki dağ. Küçük, sık sık çamlar çalılar arasında. Aşılansın delice zeytinler, bağlar. Fabrika dumanları şehirlere girip çıktıkça. Deniz altımızda hep mavi, uzanıyor uzanıyor içeriye doğru. Otobüs virajları döndükçe yeni bir homurtuyla, umutla atılıyor, atılıyor. Ağaçlara, sürülere, derelere bakıyorum. Dağlardan sular inmiş yollara onlara bakıyorum. İçimde bir eziklik dört bir yanı dinliyorum.

Dağlarda morun nüansları, yamaçlarda, ovalarda yeşilin nüansları. Küçük küçük açıklıklar, tarlacıklar tepelerde. Su arkları tarlalarda. Güneş bir vuruyor camlara, bir çekiliyor. Dağlarda cansız kış güneşi. Bir ısıtıyor bir karartıyor tepeleri. Deniz kenarında, yeşillikler, ağaçlar arasında sağa sola sallanarak otobüsümüz koşuyor koşuyor...

dost dergisini
seviyorsanız

**ABONE
OLUNUZ**

**ABONE
BULUNUZ**

Hangi Bureta değmuş olursanız olunuz
Eğer Ziraat Bankasında tasarruf hesabınız varsa
SANS YILBİZİNİZ
mutlaka parlak olacaktır
En büyük para ikramiyesi
En fazla şans dalma
Ziraat Bankasıdır.

ZİRAAT BANKASI

(Basın : A - 4756/37)

GRİPİN

BAŞARI İLE KULLANILIR

Baş, diş, adale ve soğuk algınlığından mütevellit bütün ağrılara karşı GRİPİN başarı ile kullanılır

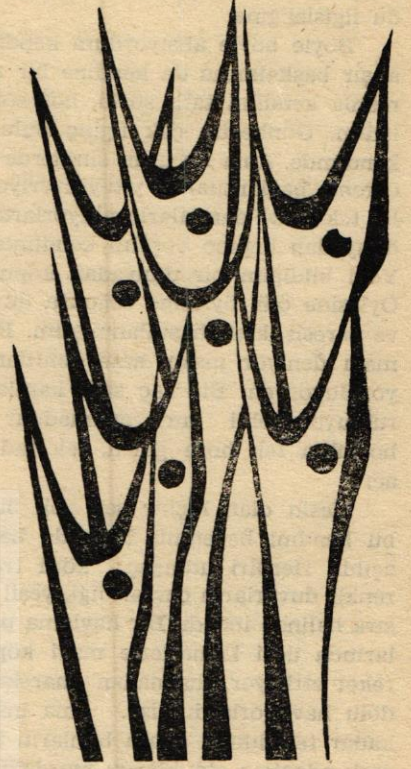
GRİPİN 4 saat ara ile günde 3 adet alınabilir

BAS VE DİŞ
AĞRI
GRİPİN
KİMLİ
GRİPİN GRİPİN

(Faal : 2497/38)

WOLFGAG BORCHERT'DEN
SEVGİ NUTKU

Sarı hindiba

Desen : Salih ACAR

Arkamdan kapandı kapı. Sık olan bir şeydir bu, kapının birinin ardından kapatılması. Kitlenmesi de bilinir. Ev kapıları kitlenir ve insan ya içerde kalır ya dışarda. Ev kapılarının böyle kesip atan, ayıran, koparan bir yönleri vardır. Ve kapı arkamdan kapandı işte, yok itildi, çünkü çok kalın bir kapı bu, çarpılması olmayıp itilmesi olan bir kapı. 432 numaralı çirkin bir kapı. Bu numarayla çelikle kaplı oluş özellikleri bu kapının- onu böylesine gururlu, yaklaşılmaz yapan, sağırığı, en içten yakarışlara aldırma zıllığı veren ona.

İşte bu biriyle yalnız bıraktılar beni, yalnız bırakmadılar, birlikte hapsedtiler, en korku verenle yalnız bıraktılar beni: kendimle. Bilir misin nasıldır, sana kendini yüklemiş olsunlar, sana kendini ayırmış olsunlar nasıldır bilir misin? Korkunçtur demiyeceğim, ama evrende yaşanılabilircek daha ilginç bir yaşantı olamaz derim. Kendiyle yüz yüze gelmek. İşte 432 no. lu hücrede karşılaştık biz. Çıplak, çaresiz, içimize dönük bakışlarla, bütün kaçışlardan uzak, sığınabileceğimiz herhangi bir eylem olmaksızın. İçmek ya da kıymak için bir şişe, kendini asmak için bir mendil, kaçmak, ya da damarlarını kesmek için bir bıçak, yazmak için bir tüye bile sahip değilken -hiç bir çaysız, bir kendiyle olmak.

Dört çıplak duvarlı odada berbat azdır bu. Bir örtümcek bile daha az yoksuldur- daracağını arında taşır o, yenikliği ya da yeniden başlamayı seçebilir. Düşerken bizi tutabilecek en incesinden bir iplik olsun var mı? Kendi gücümüz? Tanrı tutar mı bizi?

Tanrı -ağaçları büyüten, kuşları uçuran güç o mudur?- hayat mıdır Tanrı? Öyleyse bazı bazı tutar bizi- biz istedik mi tutar.

Güneş, penceremin parmaklıklarından ellerini çekip köşelerden çıkınca karanlıktan bir şey gelir bana -bu Tanrıdır, derim. Biri kapıyı mı açtı? Arlık yalnız değil miyim? Soluk alan, büyüyen bir neni seziyorum. Çok dar oluveriyordu hücre. Duvarlar yumuşamalı diyordum- burada olan ve kendine Tanrı diyen bir şeyi sağdırmak için öyle duyuyordum.

Sen, 432 no, lu insancık, geceye sarhoş ettirme kendini! Korkun seninle birlik. Sonra hiç. Gece ve korkun, korku bitimsiz, geceye korkunç, onunla yalnız kaldık mı bir hortlaktan korkunç olabilir.

Ay damlarda geziniyor şimdi, duvarlarımı aydınlatıyor Maymun sende! Duvarlar darlıklarının doruk noktasındalar şimdi. Bir portakal kabuğunun boşluğunda. İyi denilen Tanrıysa yok. Burada, seninle konuşan senin için. Senden bir Tanrı o belki. Sensin! Sen de Tanrı değil misin, her şey, örümcek, uskumru, hayat, hepsi Tanrı. Ne çok şey Tanrı. O denli çok şey ki -bu hiç olmaması oluyor. Sonrası hiç ve bu hiç bizi yenik düşüren hep. Bir ceviz gibi kapalı hücre kapısı- hiç açılmamış gibi, kendiliğinden açılmadığını herkeslerin bildiği -birilerinin kırmaması gereken- öyle kapalıydı kapı. Kendimle yalnız bira kılan ben dipsize düşüyordum sonra. Korkak! diye bağırıyordu örümcek, onbaşlar gibi. Rüzgârın yırttığı ağlarını, karınca yılmazlığıyla baştan örerken. Ve beni, 61 kiloluk beni en incesinden iplikleriyle sarıp

kurtarıyordu düşmekten. Teşekkürlerim ulaşmıyordu ilgisizliğine.

Böyle böyle alışıyordum kendime. İnsan çabuk alışır başkalarına da kendine bir türlü alışamaz. Zamanla kendimi tatlı sözlü, hoş sohbet bulmaya başladım. Günbegün çok ilginç buluşlara duruyordum kendimde. Ama bu uzun sürelerde her şeyle, hayatla, evrenle bağlantılarım yiti-yitiveriyorlardı. Günler hızla, tek düze damlalarla akıyorlardı benden. Gerçek dünyadan hepten boşalıp kendimle doluyordum işte. Yeni bildiğim bir dünyadan kopuşumu yaşıyordum. Öylesine ölü, öylesine soğuktu duvarlar -umutsuzluk ve çaresizlikten hastalanmışım. Bir kaç kez haykırmayı deniyor insan ama yanıtlanmadı mı çağırısı, yoruluyor da. Bir kaç saat kapıları, duvarları yumrukluyor belki ama açılmadılar mı sızlıyor elleri-boşlukta tek hoşça giden, tek tad oluyor bu küçük acı

Kesin olan hiçbir şey yok bu yeryüzünde. İşte bu kendini beğenmiş kapı da benzerleriyle birlikte açıldı. Herbiri utangaç, kötü traşlı bir adamı gri renkli duvarların çevrelediği, yeşil çimenli avluya bir sıra halinde iteledi. Bir havlıama patladı sonra karınlarında deri kemerlerle mavi köpeklerden. Bizi hareket ettiriyor, durmadan hareket ediyor ve korku dolu havlıyorlardı bize. Ama insan korkuyu yeteri kadar tanıdıktan sonra bunların soluk, mavi üniformalı adamlar olduklarını ayırt ediyordu.

Yuvarlak çizerek koşuyorduk. Gökke, güneşle karşılaşırkenin şaşkınlığı atlatılınca koşulduğu anlaşılıyordu. Kendi gibi derin derin soluk alan, 70, 80 adamlar. Ve hep yuvarlak çizerek tahta terliklerin ritmiyle beceriksiz, utangaç ama yine de yarım saat öncesinden mutlu. Suratlarındaki havlamayla o mavi üniformalılar olmasa saatlerce böyle koşabilirdi insan geçmiş ve geleceği olmaksızın, anın tadına vararak : Soluk almak, görmek, yürümek!

Başlangıçta buydu; bayramdı, küçük mutluluktuk. Oysa zamanla aylarca tadına varıldı mı yetinemez olurdu insan. Küçük mutluluk yetmez olurdu. Bıkardı, itildiğimiz bu yaşamın hüznü damlaları bardağımızı taşırmaya başladılar. İşte o zaman bu yuvarlak çizen koşumuz acımız olurdu. Bitimsiz göğüm altında güllünç bulurdu insan kendini. Önümüzden koşanlar ardımızdan geleni dost, yoldaş bulmaz olurduk, cesetlerdi onlar bu koşuya sırf midemizi bulandırmak için katılan cesetler. Sonsuz bir çit duvarına çakılmış yüzüstü çitlerden biri olurdu insan, ah! nasıl bu landırırıldır adamın içini. Aylarca gri duvarlar arasında, soluk, mavi üniformalıların havlamalarıyla koşuldu mu böyle olunurdu.

Benim önümdeki eski bir ölüydü. Ya da güllünç bir şeytan tarafından görülmeğe değer şeyler müzesinden alınıp buraya fırlatılmıştı; Normal bir insanmış gibi hareket etsin diye -oysa çoktan ölmüştü o. Evet. Çünkü keli; kirlî, gri saç tutamlarıyla çevreli keli; canlı keller gibi parlamıyordu. Günes, yağmur yansırıdı ötekilere- yok bu kel parlamıyordu; donuktu, kumaştandı sanki. Bu yapma, bir şeye benzetilmek istenmiş, önümde durmadan koşmasaydı bu keli bir perukaya ait sanabilirdi insan. Üstelik ne

okumuş adam, ne de alkolik perukası, yok bu sadece bir kırtasiyeciyi ya da sirk palyaçosu perukası olabilirdi. Dayanıklı bir peruka bu. Kötülüğe tınmıyor bile. Ardından gelenin kendinden nefret ettiğini biliyor da tınmıyor. Evet! nefret ediyorum ondan. Neden bu peruka- ben bu adamın tümüne böyle ad veriyorum, daha basit bu- neden bu peruka önümden gidiyor, önümde yaşıyor? Uçmayı bilmeyen serçeler dam kenarlarından ölüme atılırken o neden soluk alıyor? Ben bu perukadan korkak olduğum için de nefret ediyorum. Hem nasıl korkak! Bizim için hiçbir duygu taşımayan gri renkli duvarlar arasında aptalca günlük koşusunu yaparken duyuyor nefretimi. Korkmasaydı bu duvarlar bir gece gizliden buradan kaçarlar, bakanlarımızın oturdukları villaları çevreleyiverirlerdi.

Ne zamandır bu perukayı niçin hapsedtiklerini düşünüyorum. Ne yapmış olabilir? Şu bana dönmekten bile korkan. Oysa durmadan eziyet ediyorum ona. Durmadan topuklarına basıyorum -bilerek tabii- ciğerimden 125 gr. lık balgam tükürür gibi garip sesler çıkarıyorum, sırtına tükürürcesine. Her seferinde yaralanmış gibi sarsılıyor da kendine acı verene başını döndürecek kadar yüreği yok. Hayır bunun için fazlasıyla korkaktı. Başını birazcık yana çevirir ama gözlerimiz karşılaşacak kadar yapamazdı bunu.

Ne halt etmiş olabilirdi? Zimmetine para geçirmiş ya da çalmıştır. Ya da cinsel bir coşkunlukta bulunuverip linç edilmekten zor kurtulmuştu?

Topal bir Eros'un etkisiyle bir an için korkaklığından sıyrılıp bir iğrençlik olmuştu belki. Şimdiyse bir kez olsun bir şeye cesaret etmiş olmanın sevinci, şaşkınlığıyla önümden koşup duruyordu. Ama şimdi gizliden titriyor arada, çünkü ben, onun kaatili arkasından geliyorum. Ah! nasıl kolayca öldürtürürüm onu. Şöyle ayağımla bir çelmecek. O zaman leylek bacakları birbirine dolanıp düşürürler onu. Kafasında açılan delikten havası tembel bir öflemeyle uçuverir. Bisiklet lastiğinde olduğu gibi. Ortadan ikiye ayrılır kafası, sarımtırak beyaz balmumundan akan kırmızı mürekkep -bir kaç damlacık- bıçaklanmış komedi oyuncusunun mavi, ipek buluzundaki vişne şurubu lekeleri gibi sahtedir.

Böylesine nefret ediyorum ondan. Bu yüzünü hiç görmediğim, sesini hiç duymadığım, yalnız naftalin kokusunu ansızın kokusunu bildiğim heriften. Onun perukanın yumuşak, isteksiz, heyecansız bir sesi vardır yüzdeyüz. Muhallebiye benziyen parmakları denli güçsüzdür sesi. Gözleri ineklerinki gibi patlak, alt dudağı durmadan karamela yemeğe istekli bir sarkıkhktadır. Ufak, güçsüz bir kırtasiyecinin tadılmayı seven suratı vardır onda. Ebe ellerine benzer elleriyle bütün bir gün yazı defterlerinden aldığı beş on kuruşu okşar durur.

Hayır, hayır peruka üstüne başka söz istemez! O denli hınçlıyım ona. Bu kırgınlıktan soyuumam bir an meselesi. Yeter, hiç söz etmiyeceğim ondan artık.

Oysa sözünü etmek istemediğim insan, kırık dizlerle, bir melodram müziğiyle, durmamacasına önünde koşarsa kurtulamazsın ondan. Sırtının, elinin uza-

namadığı bir yerindeki tatlı kaşını gibi onu düşünmek, duymak, ondan nefret etmek zorundasındır.

Bu perukayı öldürmeliyim ben. Ama bana berbat bir oyun oynamasından çekiniyorum. Bana eski bir sirk palyaçosu olduğunu hatırlatan aşağılık bir sırtışla kanından sıyrılacak: fazla su kaldırmayan adamlar gibi fazla kan tutamadığını gösteren utangaç bir sırtışla. Hapishaneyi elleri üzerinde dolaşır eşek yerine koyduğu gardiyanları deli edicek, sonra yapma bir korkuyla hapishane duvarına sıçrayıp yer bezine benzeyen dilini bize çıkaracak ve kaybolacak.

İnsan kendi üstüne düşünmeye, uyanmaya başladı mı neler olabileceğini tahmin etmek güç. Ölümden gidene -perukaya- duyduğum hıncı anlamsız ve nedensiz bulma -insanın öyle durumları oluyor ki nefreti taşıyor, kendi sınırlarını aşır sarıyor insanı, kendini bir daha bulamamacasına sarıyor. Biliyorum çok zor beni dinlemek. Ama dinleme beni, benimle bu duyarsız duvarlar arasında dön- ve vücudun benim arkamdan gelsin. O zaman benden ne kadar çabuk nefret edebildiğini göreceksin. Ve bizimle (biz diyoruz çünkü hepimiz aynı durumdayız) bu felçli böğürlü yuvarlakta dönersen, sevgilerden öylesine boşalırın ki nefret bir şampanya gibi köpürüyor içinin boşluğunda. Bu boşluğu duymamak için seve seve köpürtürsün onu. Boş bir yürek, boş bir mideyle yakınındakini sevme arzuları duyabileceğini sana sakın.

İyi bir aydın olarak peşimde koşarken sadece ve sadece sıksa omuzlarımı, içi boş denebilecek pantolon kicimi göreceksin. Ama en çok bacaklarımı görmek zorundasın. Bütün ardadamları önadamların lacaklarını görürler. Ve onların adımlarına ister istemez uyarlar. Ve yürümem olmadığını anladığın zaman nefret, kışkanç bir kadın gibi bırakmış olur seni. Gerçekten yürümem yoktur benim. Yürümesi olmayan insanlar vardır, adımları bir türlü birbirine uymaz bunların. Çeşit çeşit adımlarını bir ritme sokmak imkânsızdır.

Böyle biriyim bende. Bu yüzden nefret edeceksin benden arkasından geldiğim için anlamsız, nedensiz bir nefret duyduğum perukaya beslediğim hıncın ayırını duyacaksın bana. Çekingen, güvensiz adımlarıma ayak uydurabildiğin an bakıcaksın ki; tabii, canlı adımlarla yürümeğe başlamışım, bu adımlara alışmanla benim korkak, dalgın adımlarım dikilecek karşına. Benden sana hiç bir dostluk, hiçbir sevgi isteği gelmeyecek. Nefret etmelisin benden. Bütün arka adamlar, ön adamlardan nefret ederler.

Oysa ön adam başını çevirip arka adamla göz göze gelmeyi denemiş olsaydı belki değişirdi iş. Ama ön adamlar hep önlerindekiyle ilgililer ve ondan nefret ediyorlar. Oysa arka adamı yadsıyorlar - orda öndeler çünkü.

Gri duvarlar arasındaki yuvarlağımızda böyle bu-belki de her yerde böyle. Bu perukayı öldürmeliydim ben. Bir kez öyle tepeme vurduki kanım damarlarımda kaynamağa başladı. O büyük buluşu yaptığım zaman oldu bu. Büyük değil ufacak bir buluştu bu.

Her sabah, kirli yeşil çimenler üzerinde yuvarlak

çizerek koştüğümüzü anlatmıştı. Bu günbegün çiğnediğim çimenliğin orta yerinde soluk başaklardan bir kütme vardı. Yüzsüz soluk başaklar. Bu sonsuz, berbat çiftteki bizler gibi yüzsüz. Gözlerim ister istemez bu birkaç başaktan topluluğa kayıyor, renkli, hayat dolu bir şey arıyordu. İşte o sırada o sarı noktayı, o küçük geysayı, dev çimenler arasında seçtim. Buluşum beni öylesine sarsmıştıki herkesin o sarı şeye gözlerini diktiğimi anladığını sanarak büyük bir dikkatle önümden gidenin tahta terliklerine diktim gözlerimi. İnsan konuştuğu bir adamın burnundaki siyah noktaya nasıl ötüne geçilmez bir istekle bakmadan edemezse ben de öyle dayanılmaz bir istekle ona bakmayı arzuluyordum.

Çok yakınından geçerken tabii hareket etmiye çalıyordum. Ve çiçeği, o sarı çiçği ayırttım işte. Bir hindibaydı bu. Sarı hindiba.

Yolumuzun yarım metre solundaydı, her sabah bize bahşedilen soluk alma yuvarlağının yarım metre uzığında. Korkuyordum, mavi üniformalılardan biri ona çışlaşan bakışımı sezdii gibi geliyordu bana. Her türlü özgür davranışı hıvlamayla cevaplandırın bu bekçi köpekleri buluşumun farkına varmamışlardı. Küçük, sarı hindiba benim, yalnız benimdi.

Oysa onun sevincini sadece bir kaç gün doğru dürüst yaşayabildim. O yalnız benim olmalıydı. Günlük yuvarlağımız sona erdi mi ondan ayrılmak çok zor oluyordu. Ona sahip olabilmek için günlük yemek hakkımı verebilirdim. Hücremde canlı bir şeye sahip olma arzusu öyle süratle büyüdü ki ben de, bu küçük, minicik çiçek benim için bir insan, bir sevgili oldu.

Ben o olmadan, bu ölü duvarlar arasında yaşamazdım.

İşte peruka burda işe karıştı. Büyük bir kurnazlıkla işe karıştı. Çiçeğimin bulunduğu taraftan her geçişimde ona yakınlaşan bir adım atıyordum.

Hepimizde sürüye uyma istediği vardı. Ve ben adımımı çiçeğe doğru atınca, arkamdaki, onun ardındaki, daha ardındaki ve bütün yuvarlak benim adıma uyuyor, yuvarlağımız dönüşünü git gide sarı çiçeğe yakınlaşarak tamamlıyordu. Böyle böyle dördüncü gün yolumuzu sarı çiçeğin yanbaşımdan geçirmeğe muvaffak olmuşum-elimi uzatsam tutabilirdim onu. Bu yol değiştirme sonucunda başakların çoğu tahta terliklerimizin altında tozlu bir ölüme durdular ama bir çiçeği koparmayı isteyen çiğnenmiş başaklara aldrabilir mi? İstediyimi gerçekleştirmek kolaylaşmıştı artık. Prova olsun diye bir kaç kez sol ayağımdaki çorabı aşağı kaydurdum, sinirlenerek eğildim, çorabı yukarı çekip doğruldum. Hiç kimse bunda bir şey bulmadı. Öyleyse yarin!

Ertesi sabah yürek çarpıntılıyla avluya çıktığı- mı yöylesen gülmeyin bana. Aylarca süren yalnızlık, sevgi yoksunluğundan sonra hücremde bir sevgiliye sahip olma düşüncesi inanılır şey değildi.

Gündelik dönme hakkımızı monoton terlik sesleriyle tamamlamak üzereydik. Sondan bir önceki dönüşü ayarlamıştım-o zaman olacaktı. İşte o zaman peruka harekete geldi. Hem de nasıl bayağca, alçakca.

Sondan bir önceki dönüşü yeni başlamıştık, maviler çepçevre anahtarlarını önemle şakırdatıyorlardı, o yere yaklaşıyordum, çiçek çekingenlikle bana bakıyordu. Hiç bu kadar heyecan duymamıştım belki.

Daha yirmi adım, onbeş adım, on, beş...

İşte o zaman o canavarca şey oldu. Peruka, bir tarantella'ya başlıyormuş gibi kollarını havaya kaldırdı, sağ ayağını büyük bir zarfetle göbeği hizasında kaldırıp sol ayağı üzerinde geri döndü. Bu cesareti nerden bulduğunu hiçbir zaman kavrayamayacağım. Her şeyi biliyormuşçasına zaferle baktı bana, inek gözlerini devirdi, öyle ki göz akları beyaz beyaz parladılar ve bir kukla gibi boşanıp düşüverdi. Ah! yüzde yüz bir sirk palyaçosuydu o, çünkü ortalık kahkahadan çınılıyordu.

Ama mavi üniformaların havlamasıyla kahkahalar dindi. Hiç olmamışlar gibi... Onlardan biri yerde yatana yaklaşıp —yağmur yağıyor der gibi— öldü dedi. Şunu itiraf etmeliyim —kendime karşı doğru olmak için— peruka diye adlandırdığım adamla göz göze geldiğim ve onun bana değil hayata yenik düştüğünü anladığım an nefretim rüzgârla uçan kum gibi dağıldı. Yerine boşluk geldi yeniden. Çit duvarının bir çiti sökülmüştü. Ölümlü burnumun ucundan geçmişti böyle anlarda iyi olmaya çalışır insan. Ve ben de perukaya beni yenme zevkini bağışlayıverdim.

Ertesi sabah bana perukayı derhal unutturan yeni ön adamımla karşılaştım. Bir din bilimcisi gibi yalancı görünüştüdü bu. Bana kalırsa buraya, benim çiçeği koparmama engel olmak için cehennemden gelmişti.

Göze batmak için kendine özgü bir kabiliyeti vardı bunun. Bütün gözleri üstüne çekerdi. Soluk mavi köpekler bile insanca bir sınıtışı zaptedemez olurlardı. Gülmek istemiyorlardı, Tanrı bilir istemiyorlardı, ama ellerinde değildi işte. Hani insan birine kızar da karşılıklı çarşamba suratları takınır ve birden öyle gülünç bir şey olur ki ikinizi de gülmeye zorlar— Tanrı bilir gülmek istemiyorsunuzdur, hiç ama hiç! İşte o zaman suratınız enine doğru gerilir de «pis sırttı» denilen biçimi alır ifadeniz. İşte masviere de böyle oluyordu ve bu bizim onlarda şimdiye dek gördüğümüz tek insanca davranıştı. Evet, bu dinci maskaranın biriydi.

Deli denebilecek kadar garipti ama tuhaflığına zarar verecek kadar deli değildi. Yetmiş yedi kişiydik ve oniki tabanca taşıyıcı başımızdaydı. Bazıları yirmi ya da daha fazla yıldan beri bu havlama görevindeydiler, ağızları hayvan ağızına iyiden iyiye benzeyordu. Yine de çok önemsiyorlardı kendilerini — bu hayvansal ağızlara rağmen. İşte bu dinci öylesine kaçaktı ki onların şişinmelerini saygıyla kşılıyordu. Saygı mı dedim? O onlardaki kasılmayı öylesine üflüyordu ki boyutlarını kendilerinin bile bilemediği balonlar oluyorlardı. Onun aptallığına gülmek isteseler de gururla karınları şişiyor, deri kemerleri daralıyordu.

Bizim dinci, bekçi köpeklerini yanından her geçişinde, bacaklarını açarak güçlerini göstermeye çalışan, en küçük fırsatta üstümüze saldıran bu bekçi köpeklerinin yanından her geçişinde, gerçekten içten göztüken bir bükülmeye: «İyi günler, bay bekçibaşı» diyordu, saygı ve iyi niyetle. — hiç bir

Tanrıyı kızdırmazdı bu, hele bu üniformalı kasıntı balonlarını hiç kızdırmazdı.

İşte bu gülünç dinciye ön adamım yapmıştı şeytan. Komşumun deliliği öylesine ısıldıyordu ki küçük sevgili çiçeğimi bile unutturuyordu bana. Sınırlarımla giriştiğim delice savaşlar yüzünden ona sevgi dolu bakışlarla bakamıyordum bile. Dincinin her bükülüp «iyi günler bekçi başı» deyişinde onu taklit etmek arzusu sarıyordu beni ve buna engel olmak için bütün adalelerimi geriuyordum.

Hergün yarım saat dönüyorduk avluda, hergün yirmi dönüştü bu. Ve oniki üniforma bunun böyle olmasına göz kulak oluyorlardı. Benim dinciye hergün, bu dönüş süresince ikiyüzkırk defa bükülüp sözlerini tekrarlıyordu. Günde ikiyüzkırk kez deli olmak için kendimi toplamıya çalışıyordum. Hücreme döndüğümde korkunç yorgun oluyor, bütün gece Bismarck'a benzeyen sonsuz bir mavi üniformalar dizisine büyük bir reveransla «iyi günler, bekçi başı» diyordum. Üç gün daha sürseydi bu çıldırabilirdim.

Bir sabah uyguladığım bir plânla ön adamımı değiştirmeye muvaffak oldum. Terliğim ayağımdan çıkmış gibi yapıp geri geri topalladım, sıradan çıkmış oldum böylece ve onu ayağıma yeniden geçirip çitin herhangi bir yerine takılıverdim. Çok şükür! Güneş doğuverdi önümde, daha doğrusu karardı güneş çünkü önümden giden öyle edepsizce uzundu ki benim 1.80 im bile gölgesinde kayboluyordu. Onu bayağı sevmiye başladım. Peruka gibi birdenbire ölmemesi, ya da deli dinci gibi korkak selâmlar vermeye başlamaması için dua ediyordum. Öyle sığınmış hissediyordum kendimi onun gölgesine. Yakalanmaktan korkmaksızın sarı hindibama uzun uzun bakabiliyordum artık. Organımın o berbat kokusunu bile bağışlıyordum ona, ona türlü adlar vererek önem bile veriyordum. Sadece çiçeğimi görüyor, ön adamıma istediği kadar uzun ve aptal olma hakkını tanıyordum.

O gün de ötekiler gibiydi. Sadece 432 hücrenin mahpusunun nabızı o yarım saat süresince deliller gibi attı. Gözleri bütün yapma durgunluk maskelerini yırtıp yuvalarından fırlayacak gibiydiler. Sondan bir önceki dönüş başladı. Zincirler şıkırdadı. Çit duvarı sonsuz parmaklıklardan süzülen bir parça güneş ışının altında uyuklu yuvarlağını çizdi. Ama ne oluyordu? Çitlerden biri uyuklamıyordu hiç. Uyanıktı ve heyecandan sık sık yürüyüşünü değiştiriyordu. Kimse farketmiyordu bunu. 432 numara birden eğildi, düşmüş çorabını çeker gibi yapıp şaşkın bir çiçeği hazla koprıverdi — yetmişyedili çit son dönüşünü yaptı sonra. Soluk, sıkı bir adam, gramafor plaklarını, feza araştırmaları devrinden bir adam, 432 numaralı hücrenin parmaklıklı tepe penceresinin altında, yalnız parmaklarla sarı bir çiçek tutuyor, pencereden süzülen tek ışık hüzmesinin altında: Bu gülünçtür işte. Basit bir hindiba çiçeğini. Barut, parfüm, cin, budak boyası koklamaya alışık burnuna yaklaşıyor çiçeği, aylardır sadece terlik tahtalarını, toz ve korku teri koklamış aç burnuna. O sarı canlıyı çekiyor iliklerine, bir burun biçiminde buluyor ken-

(30. Sayfada)

Sanat Sanatçıları

KENT OYUNCULARI BAŞKENT'TE

Başkent tiyatrolarının tatile girdiği Haziran ayında, Kent Oyuncularının Ankara'ya gelişi büyük sevinçle karşılandı. Kent oyuncularının İstanbul'da oynadıkları dört oyunu eleştirmelerden izlemiş olan Başkent tiyatroseverleri büyük bir ilgi ile Küçük Tiyatro'ya koştular. Salon hemen her gece doluydu. Bilet bulmak çok zor oluyordu.

Başkent tiyatro severleri en çok Necati Cumalı'nın Nalınlar adlı oyunu'nu beğendiler. Öyle ki tiyatroyla pek pek ilgisi olmayanlar bile, bu oyunun övgüsünü duyunca bilet peşine düştüler.

Nalınlar oyunu için genel olarak Kent oyuncularının büyük başarısı demek yerinde olacaktır. Çünkü, bir türlü üç kişiyi bir araya getiremeyen, diyalog düzeni üzerine kurulmuş olan oyun, eleştirmecilerin ve oyuncuların, hattâ rejisörünün, «safi tiyatro» «Katıksız pırıl pırıl oyun» gibi övgülerine rağmen pek birşey söylememektedir. Canlı bir diyalog, asla bastılaşmayan, rahatça sürdürülen bir yapısı vardır ama, artık, tiyatro gibi çoğunluğu böylesine peşinden sürükleyen, etkileyici gücü böylesine büyük olan bir sanat dalından, insan daha başka şeyler bekliyor.

Nalınlar Kent Oyuncularının eline geçmiş olmakla büyük şanslı bir oyun. Başka bir topluluğun elinde böyle sevimli, Döndü bacii, Muhtarlı, böyle şenlikli bir oyun olabileceğini sanmıyoruz.

Kent oyuncularının öbür oyunları, Raşamon, Aptal Kız, Büyük

Sabastiyancılar tiyatroseverlerce epeyce tartışma konusu oldu. Raşamonda Yıldız Kenter beğenilmedi. «Aptal Kız'da yalnız Yıldız Kenter vardı.» denildi. Oyun hafif, espri yoksunu bulundu. «Büyük Sabastiyancılar'da Yıldız Kenter Aptal Kızı tekrarladı» diye düşünülüyor. Gene oyun pek hafif bulundu.

Tiyatro koltuklarına oturup, oyun seyretmek sonra da rahat rahat «Fikir beyan etmek» ne kadar kolaysa, bir topluluğu ayakta tutmak, belediyesinden, seyircisinden, oyuncusundan, oyun yazarına, perde açıcısına, çeviricisine, eleştirmecisine kadar pekçok şeyle uğraşmak öylesine zordan beter bir iştir. Bu Başkent tiyatroseverleri yakından bilmektedirler. Onun için Kent oyuncularını Başkent tiyatroseverleri adına kutlar, başarılarının nice yıllara varmasını dileriz.

AID ve 13 200 KÖY

Amerika Birleşik Devletleri Türkiye'ye Yardım Teşkilâtı (AID) ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında çok ilginç bir anlaşma yapılmıştır.

Bu anlaşmaya göre AID, Okul Kitaplıklarına Kitap almak üzere 1,5 milyon lira verecek ve bu para iki kademede bu işe tahsis edilecektir. İlk kademede Türkiye'de bulunan basılı çocuk kitapları içinden 1 milyon liralık kitap satın almak, ikincisinde ise 500 000 lirayı çocuklar için kitap yazdırma ve bastırma işinde kullanmak.

«Okul Kitaplıklarına Kitap Alma Projesi» diye adlandırılan bu proje, anlaşmada gösterilen Komiteye yürütülecektir.

Nitekim Komite kısa bir za-

manda toplanmış ve ilk iş olarak durumu gazetelerle bütün yurda duyurmayı ele almıştır. Bir hafta süreyle 6 gazetede ilân edilen bildiri sonunda projeyi yürütmekle görevli Basılı Eğitim Malzemeleri Merkezine 2300 ü aşan bir sayıda kitap teklifi gelmiştir.

Proje Komitesi bu seçim işinin önemi üzerinde durmuş ve Ankara'daki çocuk kitapları uzmanlarını işbirliğine çağırmıştır. Talim ve Terbiye Kurulu'ndan iki üyenin de bulunduğu bu Komisyon, seçim sonucunu Komiteye sunmuş, böylelikle daha önce Komite ve Komisyonca belirtilen şartlara uygun 52 kitap seçilmiştir.

Bazı kitaplar üzerinde gerekli değişimleri şart koşan Komite durumu ilgili kitap sahiplerine duyurmuş böylelikle 52 kitabın her birinden 13 200 adet satın alınmıştır.

13.200 adet 52 kitaplık ilk nüve Milli Eğitim Bakanlığınca uygun görülen 13 200 köy okuluna gönderilmek üzere hazır durumdadır. Ders yılı başında okuluna gelen çocuklarımız 52 yeni çocuk kitabıyla karşılaşacaktır. Bu, onlar için öğretmenin yanı sıra var edilen ikinci bir ışık olacaktır.

AID Türkiye'de iyi kitabın gerektiği noktasında önemle durmakta ve bu imkânı hazırlayacak bir müesseseyi de Yayın Müdürlüğüne bağlı olarak kurmuş bulunmaktadır. Türkiye'de ders ve öbür kitapların kalitelerini geliştirecek ve bu alanda eleman yetiştirecek olan müessesenin adı «Basılı Eğitim Malzemeleri Hazırlama Merkezi» dir.

Bu Merkez İlkokullar için Fen levhaları ile Halk için Anayasa ki-

tabı üzerinde çalışmaktadır.

Ayrıca «Yazın El Kitabı» adlı önemli bir kitabı da temmuz başında kitap olarak çıkarmış bulunmaktadırlar.

Türkiye'de AID nin eğitim konusundaki yardımının bu önemli başarısında en büyük rol, Eğitim Şubesi Başkanı Dr. Paul T. Luebke'nindir. Bu güzel teşebbüsü ve başarıyı takdirle karşılıyorlar.

BASIN - YAYIN VE TURİZM BAKANLIĞININ YARIŞMASI SONUÇLANDI

Basın - Yayın ve Turizm Bakanlığı bir roman yarışması açmıştı. Yarışmanın konusu «Memleketimizi Turistik bakımdan tanıttak ve sevdirecek, görmek, gezmek için ilgi uyandıracak roman»dı.

Yarışmaya yirmialtı roman katılmıştı. Bu yirmialtı roman, Kenan Akyüz, Muazzez Arioba, Gündüz Akıncı, Nezihe Meriç, Cevdet Kudret tarafından kurulmuş olan Seçici Kurul'ca incelendi. - Kenan Akyüz, Gündüz Akıncı, Üniversite; Nezihe Meriç, Cevdet Kudret Edebiyatçılar Birliği, Muazzez Arioba Basın Yayın tarafından Seçici Kurul'a seçilmişlerdir.

Şartlara uygun olmayan oniki roman elendikten sonra, geriye kalan ondört roman okundu. Bunlardan yalnız iki roman yapısı bakımından oy birliği ile değerli bulundu. Biri Emine İşinsu'nun yazdığı «Küçük Dünya», diğeri İlhan Tarus'un yazdığı «Otobüs» adlı romanlardı. Küçük Dünya Turistik yetersizliği bakımından ikinciliği aldı. İlhan Tarus'a mansiyon verildi.

TÜRK DİL KURUMU'NUN KONYA'DAKİ BASIN TOPLANTISI

Türk Dil Kurumu Tanıtma Kurulu Başkanı M. Sunullah Arısoy, Haziran ayı sonunda Konya'da bir basın toplantısı yapmış, Konya basını ile Konyadaki sanatçılara, aydınlarla Türk Dil Kurumu'nun Temmuz 1960 dan bu yana yaptığı çalışmalarla, yapmakta oldukları işler hakkında geniş bilgi vermiştir.

Konya Öğretmenler Derneği Lokalinde yapılan basın toplantısına Konya'da yayınlanan «Yeni Konya», «Sabah», «Işık», «Yeni Meram», «Şehir Postası», «Kervan» gazeteleleriyle «Çağrı» dergisinin sahip, yazar ve muhabirleriyle, bir kısım öğretmenler katılmışlardır.

Arısoy, Akşehirde yapılacak olan «Nasreddin Hoca Festivali»ne Kurum adına katılmak üzere geldiğini, bu fırsattan yararlanarak geniş bir aydın ve sanatçı topluluğunun bulunduğu Konya'da Kurum çalışmaları hakkında bilgi vermek istediğini belirterek söze başlamış, gösterilen ilgiye teşekkür ederek, Kurumdaki her kolun çalışmaları hakkında ayrı ayrı ve geniş açıklamalarda bulunmuştur.

Kurumun, basınla, aydın ve sanatçılarla, öğrenim kurumlarıyla daha yakın ve sıkı bir işbirliği içinde çalışmalara giriştiğini belirten Arısoy, Dil Devriminin 30. yılının da geniş ölçüde kutlanması için hazırlıklar yapıldığını belirtmiştir. Bu arada hazırlanmakta olduğunu bildirdiği «Tanıtma Yayınları» hakkında açıklaması da ilgi toplamıştı.

İki saatten fazla süren Basın Toplantısı sonunda, çeşitli soruları da cevaplandıran Arısoy'a, Konya

basını, sanatçıları adına söz alan Çağrı Dergisi sahibi Feyzi Halıcı, Kurum çalışmaları hakkında yaptığı açıklama ve verdiği bilgiden ötürü, teşekkür etmiştir.

Türk Dil Kurumu'nun Konya'daki basın toplantısı, Konya gazetelerinin birinci sayfalarında, büyük başlıklarla yer almıştır.

Türk Dil Kurumu, gazetelerin gösterdiği bu yakın ilgiye ayrı bir olduğu gibi, Konya Gazeteler Derneği aracılığıyla da teşekkür etmiştir.

DEVLET TİYATROSU'NUN YENİ BİR KARARI

Şimdiye kadar opera librettoları «Edebi Kurul»dan geçmeden sahneye konurdu. Yeni alınan bir kararla Librettoları önce «Edebi Kurul» inceleyecek, sonra da müzik kalitesi bakımından yeni kurulan ve müzikçilerden meydana gelen ikinci bir kurul tarafından seçilecektir. Böylece de «Nasreddin Hoca Operası»nda düşünülen hataya düşülmeyeceği umudu uyanmaktadır.

**

O Şair Turhan Doyran Roma'da Leonardo da Vinci Akademisinin tertiplelediği Uluslararası Şiir Ödülünü kazanmıştır. Turhan Doyran Bu yarışmaya «Partir» adlı kitabıyla katılmıştı.

Uzun zamandanberi Fransa'da yaşayan şair bundan önce bir de Primiditation adlı bir oyun da yazmış, Fransa'da büyük bir yayınevi tarafından da basılmıştır.

Bu yeni başarısından dolayı arkadaşlarımızı candan tebrik ederiz.

Sarı hindiba

(28. Sayfadan)

dini. Bir kapı açılıyor içinde, içine, odaya, bilmediği bir sevgi doluyor. Tanımadığı bir sıcaklıkla duyuyor çiçeği, bütününü dolduran bir sıcaklıkla.

Odaya dayanmıyor artık. Kapıyor gözlerini. Şaşıyor birden: Toprak kokluyorsun sen, güneş, deniz, bal, sevgili canlı bir şey kokluyorsun! Serinliğinde onun babasının hiç dikkat etmemiş olduğu serinliğe bir benzerlik, sessizliğinde avuntu buluyor — esmer bir kadının aydınlık omuzlarının verdiği.

Sevgilisini dikkatle su bardağına taşıdı, yorgun sevgiliyi yerleştirdi içine ve sonra çiçeğiyle göz göze

oturabilmesi için dakikalar dakikalar yetmedi ona. Öylesine boşanık ve mutluysa. Yalnızlığı, tutsekliği, aşka susamışlığı unutmuş gibiydi. Yirmiiki yaşının çaresizliğini, durumunu, geleceğini, dünyayı ve hristiyanlığı — evet bunu da.

Denizden, yıldırımdan, ağaçtan korkan, onlara tapan bir zenciydi o. Taptığı şeyi yiyen ama anlamayan. İyiye böylesine hiç yaklaşmamıştı. «Senin gibi olmak» diyordu çiçeğe.

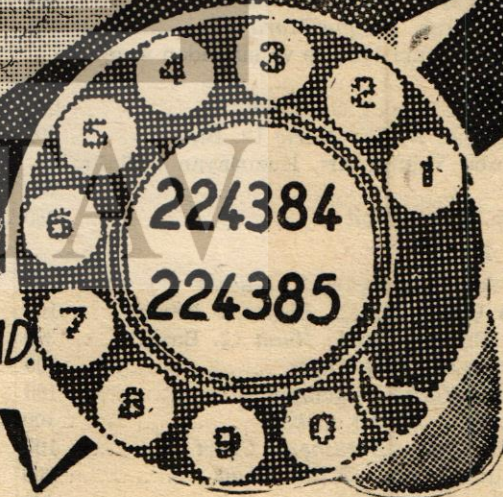
Bütün bir gece mutlu elleriyle tanelik bardağın çinkosunu kavradı ve uykusunda toprağın, o iyi kara toprağın üstünü örttüğünü, buna alıştığını, ona benzediğini duydu — toprağından çiçekler fıskırdı — gelincikler, papatyalar, hindibalar — ufak, sade güneşler.

**BÜTÜN İLÂN ve
REKLÂMLARINIZ**

İFİN

**BASIN İLÂN
KURUMU**

CAĞALOĞLU . TÜRK OCAĞI CAD.

**Ankara Şube Müdürlüğü: Ulus İşhanı «E» Bloku
Kat 2 No 41 Telefon : 105817 - 105787**

DOST YAYINLARI

ROMAN :

1 — Acemiler, <i>Hikmet Erhan Bener</i> (*)	200
2 — Sokaktaki Adam, <i>Attilâ İlhan</i> (Ciltli)	800
3 — Babamla Geçen Günler, <i>Clarence Day</i> (*)	200
4 — Hasangiller, <i>Tarık Dursun K.</i>	200
5 — Gordium I, <i>Hikmet Erhan Bener</i>	250
6 — Hatırladıklarım, <i>Eleanor Roosevelt</i> (*)	150
7 — Üç Yüzlü Adam, <i>H. A. Philbrick</i> (*)	100
8 — Şehir Çocuğu, <i>Herman Wouk</i> (*)	100
9 — Abraham Lincoln, <i>Emil Ludwig</i> (*)	400
10 — Kiralık Oda, <i>Georges Simenon</i>	200
11 — Sanık, <i>Alexander Weisberg</i>	200
12 — Polis Müfettişi Kadavra, <i>Georges Simenon</i>	300
13 — Zenciler Birbirine Benzemez, <i>Attilâ İlhan</i>	300
14 — Ayaşlı İle Kiracıları, <i>M. Şevket Esendal</i>	400
15 — Otlakçı, <i>Memduh Şevket Esendal</i> (Ciltli)	600
16 — Mendil Altında, <i>M. Şevket Esendal</i> (Ciltli)	600
17 — Belâlı Yer, <i>Erskine Caldwell</i> (Ciltli)	600
18 — Ne Ekersen, <i>Mehmet Seyda</i>	400
19 — Dünya Evi, <i>Orhan Kemal</i>	500
20 — Kızgın Toprak, <i>Jorge Amado</i>	600
21 — Duru Göl, <i>İlhan Tarus</i>	500
22 — Korsan Çıkmazı, <i>Nezihe Meriç</i>	500
23 — Vapur Düdükları, <i>Ayhan Hünalp</i>	300

HİKÂYE :

1 — Karınca Yuvası, <i>İlhan Tarus</i> (*)	125
2 — Dost, <i>Vüs'at O. Bener</i> (*)	125
3 — Grev, <i>Orhan Kemal</i> (Ciltli)	300
4 — Tepedeki Ev, <i>Umran Nazif</i>	100
5 — Şu Babamın İşleri, <i>Carlos Bulosan</i>	200
6 — Kardeş Payı, <i>Orhan Kemal</i>	150
7 — Topal Koşma, <i>Nezihe Meriç</i>	200
8 — Sihamba (Zenci Hikâye ve şiirinden seçme) <i>Suat Taşer</i>	100
9 — Yaşamazsınız, <i>Vüs'at O. Bener</i>	200
10 — Bozbulanlık, <i>Nezihe Meriç</i> (2. Baskı)	200
11 — Perşembe Yağmurları, Hazırlayan : <i>Salim Şengil</i>	100
12 — Hallaç, <i>Leylâ Erbil</i>	250
ŞİİR :	
1 — Memleket Saat Ayarı, <i>S. Aldanır</i> (*)	100
2 — Dünya Güzel Olmalı, <i>Mehmed Kemal</i>	100
3 — Sisler Bulvarı, <i>Attilâ İlhan</i> (2. Baskı)	300
4 — Haraçmezat, <i>Suat Taşer</i>	100
5 — Anzelha, <i>Halim Yağcıoğlu</i>	100
6 — Yanık Sarı, <i>Ahmet Köksal</i>	100
7 — Cümbüşcübaşı, <i>Ercümend Uçarı</i>	100
8 — Yağmur Kaçağı, <i>Attilâ İlhan</i>	200
9 — Köroğlu, <i>İlhan Berk</i>	200
10 — Hacivatın Karısı, <i>Salâh Birsal</i>	200

11 — Dağda Ateş Yakanlar, <i>Ö.F. Toprak</i>	200
12 — Sultan Palamut, <i>Metin Eloğlu</i> (*)	200
13 — Herboydan (Dünya şiirinden seçmeler) <i>Can Yücel</i>	400
14 — İki Dal, <i>Celâl Vardar</i>	100
15 — Manilerimizden, <i>Dr. İlhan Başgöz</i>	200
16 — Duvar, <i>Attilâ İlhan</i> , (2. Baskı)	300
17 — Horozdan Korkan Oğlan, <i>Metin Eloğlu</i>	200
18 — Mısırkalyoniğne, <i>İlhan Berk</i>	250
19 — Rüzgârlı Su, <i>Selâhattin Batu</i>	250
20 — Gözünü Sevdiğim, <i>Oğuz Tansel</i>	250
21 — Tütünlere Islak, <i>Turgut Uyar</i>	300

TİYATRO :

1 — Öteye Doğru, <i>Sutton Vane</i>	100
2 — Tarih Boyunca Tiyatro, <i>Turhan Dilligil</i> (*)	100
3 — Annemi Hatırlıyorum, <i>John Van Druten</i>	100
4 — Bir Dünya ki, <i>Suat Taşer</i>	100
5 — Vatanseverler, <i>Sidney Kingsley</i>	150
6 — Korku, <i>Orhan Asena</i>	100
7 — Deli Dumrul, <i>Suat Taşer</i> (Destan)	250
8 — İhlamur Ağacı, <i>Vüs'at O. Bener</i>	250

GEZİ :

1 — Moskova Mektupları, <i>Lydia Kirk</i>	100
2 — Abbas Yolcu, <i>Attilâ İlhan</i>	400
3 — Ha bu diyar, <i>Fikret Otyam</i>	200
4 — Gide Gide, <i>Fikret Otyam</i>	250

DENEME — FİKRA :

1 — Söz Arasında, <i>Ataç</i>	100
2 — Deveküşüne Mektuplar, <i>Haldun Taner</i>	300

BALİ :

1 — Gönüllü Yüce Türk, <i>Metin And</i>	500
---	-----

MİMARLIK :

1 — İnsana Dönüş — F.L.I. Wright — <i>Şevki Vanlı</i>	1000
---	------

ÇOCUK KİTAPLARI MASALLAR DİZİSİ :

1 — Altı Kardeşler, <i>Oğuz Tansel</i>	100
2 — Cimri ile Cömert, <i>İlhan Dumançoğlu</i>	100
3 — Talih Kuşu, <i>Tezel Amca</i>	100
4 — Kahkaha Sultan, <i>Mümtaz Zeki Taşkın</i>	100
5 — Öküzöğlan, <i>İlhan Dumançoğlu</i>	100
6 — Nalınçı Padişah, <i>İlhan Dumançoğlu</i>	100

ÇOCUK KİTAPLARI BİLGİ — HİKÂYE DİZİSİ :

2 — Küçük İspanyol Kızı Maria	125
3 — Arap Abdül Kardeş	125
4 — Çing Ling ile Ting Ling	125
5 — Meksikalı Kardeşler	125

SHD. KOLLEKSİYONLARI

Cilt : 2, 3, 4, 5 Ciltleri altışar lira, 6. Cilt yedibuçuk lira 7-8 birarada 10 lira.

«dost» KOLLEKSİYONLARI

Cilt : 1 — 2 Ciltleri birarada 18 lira

(*) İşaretiler tükenmiştir.

YENİ ÇIKAN KİTAPLARIMIZ Ayhan HÜNALP'ın VAPUR DÜDÜKLERİ

roman

Suat TAŞER'in DELİ DUMRUL

(Ölüm ve Aşk) Adlı Desten — Oyun

Turgut UYAR'ın

TÜTÜNLER ISLAK

şiirler

Oğuz TANSEL'in GÖZÜNÜ SEVDİĞİM

şiirler

Vüs'at O. BENER'in

İHLAMUR AĞACI

Oyun